

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra biologie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Realizace Environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty
na vybraných školách**

Lucie Šamu

Olomouc 2024

RNDr. Dagmar Vašutová, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto kvalifikační bakalářskou práci vypracovala samostatně, pouze s využitím uvedených zdrojů.

V Olomouci dne

.....

Lucie Šamu

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce RNDr. Dagmar Vašutové, Ph.D., za odborné vedení, poskytování rad a materiálových podkladů k práci.

Anotace

Jméno a příjmení:	Lucie Šamu
Katedra:	Katedra biologie
Vedoucí práce:	RNDr. Dagmar Vašutová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Realizace EVVO na vybraných školách
Název v angličtině:	Implementation of Environmental Education at Selected Schools
Zvolený typ práce:	Výzkumná práce – zpracování primárních dat
Anotace práce:	Teoretická část této práce je věnovaná terminologii a vysvětlení pojmu EVVO, historii v druhé polovině 20. století, dále pak samotnému významu ve vzdělávacím procesu a zařazením do rámcového vzdělávacího programu. Praktická část bakalářské práce je přehled přístupů a metod používaných školami, zjištění zájmu o EVVO témata u žáků, možnosti u pedagogů, realizace a dalšího vzdělávání. Součástí práce je i tvorba vlastního programu EVVO.
Klíčová slova:	Environmentální vzdělávání, výchova, osvěta, životní prostředí, ochrana přírody, lesní pedagogika, udržitelný rozvoj, RVP
Anotace v angličtině:	The theoretical part of this work is dedicated to the terminology and explanation of the concept of Environmental Education, its history in the second half of the 20th century, and the meaning itself in the educational process and its inclusion in the Framework Education Programme. The practical part of the bachelor's thesis is an overview of the approaches and methods used by schools, finding out the interest in Environmental Education among students, the possibilities among pedagogues, implementation and further education. Part of the work is also the creation of the own Environmental Education program.

Klíčová slova v angličtině:	Environmental Education, Environment, Protection of the Nature, Forest Pedagogy, Sustainable Development, Framework Education Programme
Přílohy vázané k práci:	Příloha č. 1 Dotazník
Rozsah práce:	39 stran, 55334 znaků
Jazyk práce:	Český jazyk

OBSAH

ÚVOD	1
1 TEORETICKÝ RÁMEC	2
1.1 Obecná charakteristika EVVO.....	2
1.2 Vymezení problematiky	3
1.3 Historie EVVO v České republice.....	4
1.4 Udržitelný rozvoj a jeho principy	7
1.5 EVVO a její význam ve vzdělávání.....	7
1.5.1 Zařazení EVVO do Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání....	8
1.5.2 Koordinátor EVVO	10
1.5.3 Lesní pedagogika	12
2 PRAKTICKÁ ČÁST.....	16
2.1 Metodika výzkumu	16
2.2 Hodnocení získaných dat.....	17
2.3 Tvorba programu EVVO – "Od semínka k dřevěné tužce"	34
ZÁVĚR.....	38
REFERENČNÍ SEZNAM.....	1
PŘÍLOHY	4

ÚVOD

Realizace EVVO (Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta) na vybraných školách je téma, které jsem si zvolila pro svoji bakalářskou práci z několika důvodů. Jednak je to téma, které mě zajímá a volila jsem podle něj i své studium. Dále pak je to téma, které je třeba dostat více do povědomí dnešním dětem, vysvětlit jim důležitost a závažnost tohoto tématu a možné negativní následky vyplývající z dnešního konzumního stylu života. S ohledem na udržitelnou budoucnost je nutné nahlížet na přírodu a odkazy našich předků s respektem.

Je žádoucí, abychom si uvědomili křehkost celého tématu, žáci, aby znali problematiku, byli schopni se v ní orientovat a přijali odpovědnost za zachování funkčního a zdravého životního prostředí pro další generace. Jelikož žijeme v uspěchané, pro mě v komerčně-konzumní době, kdy je všeho ale zatím dostatek, nepřipouštíme si možné následky a odpovědnost necháváme na druhých. Je potřeba si uvědomit, že je to na každém z nás, od ochrany přírody, přes odkazy našich předků až po budoucnost. Na základních školách je EVVO součástí vzdělávacího procesu, který tak přispívá k rozvoji environmentálního povědomí, odpovědného jednání a udržitelného rozvoje. Jejím cílem je připravit žáky na aktivní účast v ochraně životního prostředí a podpořit jejich schopnost kritického myšlení a reflexu. Zajímá mě, jaké jsou překážky a úskalí, se kterými se školy při realizaci EVVO potýkají.

V teoretické části se budu věnovat terminologii a vysvětlení pojmu EVVO, historii v druhé polovině 20. století, dále pak samotnému významu ve vzdělávacím procesu, zařazením do rámcového vzdělávacího procesu a pojmu lesní pedagogika.

Praktická část bakalářské práce je přehled přístupů a metod používaných školami, zjištění zájmu o EVVO témata u žáků, možnosti u pedagogů, realizace a dalšího vzdělávání. Součástí práce je i tvorba vlastního programu EVVO.

Tato bakalářská práce se tedy zaměřuje na analýzu EVVO na vybraných školách. Cílem práce je zhodnotit, jak jsou školy připraveny a jak efektivně implementují EVVO do vzdělávání žáků, dále pak zjistit samotné reakce žáků na tato témata, s jakým zájmem k nim přistupují a s jakým zájmem řeší danou problematiku. Jak je baví výše zmiňované programy pro školy, výuka v lesích a centrech s jinými pedagogy a vyškolenými lektory. Na tyto otázky alespoň částečně naleznou odpovědi z dotazníku. Je to ucelení přehledu a průzkum toho, jak k tomuto tématu přistupují i ostatní školy, jaké mají možnosti a povědomí o dalším vzdělávání, o setkávání koordinátorů a o nabízených edukativních programech pro žáky.

1 TEORETICKÝ RÁMEC

1.1 Obecná charakteristika EVVO

EVVO jsou procesy, které se zaměřují na rozvoj kompetencí jednotlivců v oblasti životního prostředí s cílem podporovat environmentálně odpovědné jednání a udržitelný rozvoj. Podle Ministerstva životního prostředí ČR se EVVO definuje jako „*systémový přístup ke vzdělávání a výchově, který směřuje k osvojení vědomostí, dovedností a postojů potřebných pro aktivní účast na ochraně životního prostředí a udržitelném rozvoji, a to v rámci vzdělávacích institucí i mimo ně*“ (MŽP, 2017).

Environmentální vzdělání zahrnuje jak formální vzdělávací systémy, jako je školní výuka, tak neformální vzdělávání prostřednictvím workshopů, kampaní a osvětových akcí. Osvěta pak spočívá v šíření informací o environmentálních otázkách a jejich dopadech na životní prostředí. Udržitelný rozvoj je základním principem environmentální výchovy a zahrnuje sociální, ekonomické a environmentální aspekty lidského života. Tedy koncept, který klade důraz na uspokojování potřeb současné generace bez ohrožení schopností budoucích generací uspokojovat vlastní potřeby. Udržitelný rozvoj klade důraz na efektivní využívání zdrojů, snižování negativních dopadů na životní prostředí a podporu sociální spravedlnosti (Novák, 2016).

Environmentálně odpovědné jednání je jedním z hlavních cílů environmentální výchovy. Zahrnuje přijímání opatření a chování, které minimalizují negativní dopady na životní prostředí a přispívají k udržitelnosti. Jednotlivci jsou motivováni ke snižování spotřeby vody a energií, ke snižování vytváření odpadů a následné nakládání s nimi, podporování obnovitelných zdrojů energie a podporování ekologicky šetrných postupů ve svém každodenním životě (Novák, 2016).

Environmentální poradenství je důležitou složkou environmentálního vzdělávání. Poradci poskytují odborné rady a pomoc při řešení konkrétních environmentálních otázek a problémů, analyzují environmentální dopady, vyvíjejí strategie pro udržitelné postupy a podporují organizace a jednotlivce při implementaci ekologických odpovědných opatření. Jejich odbornost přispívá k účinnému provádění iniciativy environmentální výchovy a dosažení cílů udržitelného rozvoje. Ekologická výchova a ekopedagogika se zaměřují na výuku o ekologických systémech, vzájemných vztazích v přírodě a procesech. Klade důraz na důležitost biodiverzity (Novák, 2016).

1.2 Vymezení problematiky

Problematika environmentální výchovy se zaměřuje na životní prostředí a osvojování znalostí, dovedností a postojů k prostředí a udržitelnému rozvoji. Tento obor se zabývá vzděláváním, výchovou a osvětou, která pomáhá lidem porozumět složitosti a vzájemné provázanosti přírody, společnosti a ekonomiky. Hlavními problémy, kterými se environmentální výchova zabývá, jsou: ekologické povědomí a pochopení u lidí, jaký dopad má lidská činnost na životní prostředí, dostatečná motivovanost k odpovědnému chování a uvědomělost negativních dopadů spojených se stylem života dnešní doby, dále ztráta biodiverzity a degradace přírodních ekosystémů, v neposlední řadě i naši jednu z největších globálních výzev, a tou je zcela jistě změna klimatu. Zde je klíčová dostatečná osvěta a neustálé připomínání důsledků, které si s sebou nese dnešní konzumní styl života, založen na neustálém hospodářském růstu. Klást důraz na podporu opatření, vedoucí ke zvládnutí. Je pozitivní, že české školy mají poměrně dost možností, jak dětem nejen názorně, ale především prakticky přiblížit tuto problematiku, podporovat a rozvíjet u nich environmentálně odpovědné chování. Školy mohou například realizovat projektové aktivity týkající se životního prostředí. Zde můžeme uvést zakládání a rozšiřování nových, školních zahrad, kompostování, třídění odpadků, školy mohou být součástí osvětových akcí a ekologických projektů, zmiňovat výrobu ekologicky přátelských produktů a další. Dále pak mohou organizovat terénní výuku, která nabízí žákům přímý kontakt s přírodou a prostředím. To může zahrnovat nejen návštěvy zoologických a botanických zahrad, ale i exkurze do přírodních rezervací, návštěvy ekologických center, výlety do lesů, na pole nebo na farmy. Během těchto aktivit se žáci mohou dozvědět více o biodiverzitě, ochraně přírody a udržitelném zemědělství. Školy mohou také spolupracovat s různými organizacemi zaměřenými na environmentální témata, které mají připravené edukativní programy, kde jsou připraveni odborníci, kteří tak nabízejí svoji pomoc pedagogům. Vymezení těchto problémů je důležité pro pochopení klimatických změn a hledání řešení. Cílem je výchova, vzdělání a osvěta společnosti, která bude mít dostatečné znalosti a dovednosti pro řešení environmentálních problémů, výzev a pro budování udržitelné společnosti (Činčera, 2013).

1.3 Historie EVVO v České republice

Historie EVVO sahá do 19. století, kdy začaly vznikat první organizace a hnutí, které se zaměřovaly na ochranu přírody a udržitelného rozvoje. Byly to takzvané okrašlovací spolky, první z nich byl takzvaný „Zalesňovací a okrašlovací spolek pro královské město Prahu“ (Waage, 2016, str. 115), jehož výbor podal 1. 4. 1859 žádost o schválení stanov. Cílem nejen tohoto spolku, ale i dalších bylo zkrášlování a úprava okolí, počínaje udržováním odpadového pořádku, přes péči o veřejnou zeleň, zakládáním sadů a zalesňováním. Zanedlouho byly přidávány pojmy historické dědictví nebo péče o životní prostředí (Blažek, 2010).

Postupem času vznikalo do roku 1880 v Čechách 28 takovýchto spolků. Roku 1904 byl založen profesorem Janem Urbanem Jarníkem Svaz českých spolků okrašlovacích, jehož funkcí bylo zejména sdílení cenných informací a zkušeností v tomto oboru. Tento svaz taktéž sloužil jako finanční zdroj pro projekty. Spolek byl rozšířen v roce 1905, kdy došlo ke schválení a následnému přidání podobně smýšlejících spolků na Moravě i ve Slezsku (Waage in Šimáková, 2022).

Jak uvádí Máchal a kol., tento svaz v roce 1914 sdružoval více než 370 spolků. Významným mezníkem ve vývoji byla 60. léta, kdy byl uveden v platnost první český Zákon o státní ochraně přírody č. 40/195 (Máchal a kol., 2012).

Názvem TIS označujeme svaz pro ochranu přírody a krajiny založený 1969, který vedl svoji činnost 10 let, poté dobrovolně svoji činnost ukončil. Roku 1979 vzniká ČSOP neboli Český svaz ochránců přírody, kterou z počátku provázely nepříjemnosti, např. nedostatek členů a zákaz přímé návaznosti na práci předchozího TISu. V současné době má však na 7000 členů a přes 44 let své činnosti (Zajoncová, 2005).

Časopis ABC mladých techniků a jeho šéfredaktor RNDr. Jan Čerovský se také podíleli na ochrannářské činnosti. Zapojoval děti do čtenářských klubů s názvem „Hlídky na ochranu přírody“ (Baltus, 2015).

70. léta zaznamenala další posun, a to konkrétně v roce 1972, kdy se ve Stockholmu konala světová konference OSN o životním prostředí. Následovalo Hnutí Brontosaurus, které sdružovalo mladé lidi, jež chtěli ctít a žít v souladu s přírodou a nebyli lhostejní ke svému okolí.

Jako přelomovou událost Máchal a kol. uvádí konferenci v Bělehradě roku 1975, která dala za vznik Mezinárodnímu programu ekologické výchovy (International Environmental Education Programme – IEEP), a dále v roce 1977 konferenci o ekologické výchově pod záštitou UNESCO-UNEP ve Tbilisi, podle které měly být schvalovány národní politiky ekologické výchovy. Nesmíme opomenout, že na formulování závěrů se podíleli taktéž

českoslovenští pedagogové, např. RNDr. Et PhDr. Danuše Kvasničková, avšak jejich uvádění do praxe v tehdejší ČSSR bylo velmi obtížné, takřka nemožné. I přesto, že ekologicky výchovné principy Danuše Kvasničkové nebyly bývalým režimem žádané, její principy ekologické výchovy se podařilo začlenit do osnov a učebnic základních a středních škol a do vysokoškolských studijních materiálů (Máchal a kol., 2012).

Své místo v historii environmentální činnosti zaujímá taktéž hnutí Brontosaurus, které už více jak jedno sto let pracuje s mládeží, jež chová úctu k přírodě, a to i přes to, že 2. světová válka a bývalý komunistický režim se snažili skauting zrušit. Jediná možná varianta byla v této době Pionýr. Mnozí přečkali v Pionýru a snažili se uvnitř této organizace zakládat takzvané POMOPy, což byla zkratka pro pionýrské oddíly mladých ochránců přírody (Brenner, 2018).

Hnutí DUHA je environmentální nezisková organizace, která svojí environmentální činností přispívá už 34 let. Práce členů tohoto hnutí má své pozitivní výsledky nejen na území ČR, ale také v zahraničí. V minulosti hnutí DUHA úspěšně bojovalo za přijetí novely zákona o ochraně přírody, která prosazuje zachování divoké přírody v našich Národních parcích. Hnutí DUHA vyzdvihuje kvalitní prostředí pro život, rozumnou ekonomiku a zdravou přírodu (Hnutí DUHA, 2016).

Po roce 1989 přichází velký zlom v environmentální výchově. Vznikl první vládní dokument věnovaný výhradně ekologii a její výchově. Usnesení č. 232/92 tvořilo podmínky pro zařazení ekologické výchovy jako důležitého pojmu do vzdělávání nejen žáků, které započala Danuše Kvasničková, s níž je historie ekologické výchovy úzce spjatá, ale také i vysokoškolských studentů a dalšího vzdělávání pedagogů (Máchal a kol., 2012). Právě tato žena PhDr. RNDr. Danuše Kvasničková, CSC., autorka mnoha knih, učebnic a skript, která se také mimo jiné, podílela i metodickém pokynu MŠMT, který doporučuje zavést na školách koordinátory EVVO, vždy kladla důraz na to, že výchova má významný dopad na formování myšlení jedince (Müllerová, 2009).

V roce 1992 se konala konference v Rio de Janeiro o životním prostředí a rozvoji, známý taktéž pod názvem „Summit Země 92“. Konference byla ukončena podepsáním 3 spisů, které mimo jiné podepsalo i tehdejší Československo. Jedná se o dokumenty: Rio deklarace o životním prostředí a rozvoji, Agenda 21 a právně nezávazné prohlášení o ochraně a trvale udržitelném rozvoji všech typů lesů (Kundrata, 1997). Následoval Kjótský protokol z roku 1997, kde byl schválen závazek ve snížení emisí skleníkových plynů. Dále Miléniová deklarace v roce 2000, kde v České republice byla přijata kampaň Česko proti chudobě, jejímž hlavním cílem je eliminovat chudobu na globální úrovni o ½ a dosáhnout rozvojových cílů do roku 2015. V roce 2002 se v Johannesburgu konal Světový Summit o udržitelném rozvoji – Summit Země

2002. O 10 let později opět v Rio de Janeiro byla shromážděna „Konference OSN o udržitelném rozvoji, aneb budoucnost, kterou chceme.“ Pařížská dohoda z roku 2015 nahrazuje Kjótský protokol z roku 1997. Agenda 2030, celým názvem Agenda pro udržitelný rozvoj 2030 klade dohromady 17 cílů. Ačkoli se zde věnují vývoji v České republice, považují za nutné tyto konference zmínit, jelikož měly vliv i na vývoj v České republice (MŽP, 2016).

První CHKO, Český ráj, byla u nás zřízena v roce 1955 o celkové rozloze 92 km², a to mezi městy Turnov, Mnichovo Hradiště a Sobotka. O rok později vešel v platnost zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, který vysvětluje pojem „chráněná krajinná oblast“ a podle vědeckých poznatků napomáhá zvyšovat, obnovovat, zachovávat a využívat přírodního bohatství naší země (PSP, 1956). V roce 1991 jich však už bylo 24. Nejstarším národním parkem je pak Krkonošský národní park založený v květnu 1963. K dnešnému dni máme čtyři takto chráněné národní parky (MŽP, 2008). S nejstarší národní přírodní rezervací se však vrátíme do 1. poloviny 19. století, a to konkrétně do roku 1838, kdy hrabě Jiří František August Buquoy založil Žofínský prales. Ve stejném roce byl vyhlášen i prales Hajná voda jako nejstarší chráněné území nejen České republiky, ale i celé kontinentální Evropy. Stát započal svoji činnost v roce 1933 a k dnešnému dni máme 110 národních přírodních rezervací (Andreska, 2006).

Projekt Natura 2000, jež se začal vyvíjet již v 90. letech 20. století, je seznam ohrožených druhů zvířat, rostlin a stanovišť. Ten slouží k jejich ochraně a byl sestavený odborníky. Roku 1990 bylo založeno Ministerstvo životního prostředí následováno Státním fondem životního prostředí, poté, v roce 1991, vznikla Česká inspekce životního prostředí. Za významný bod pak vnímáme ve 4. hlavě Listiny základních práv a svobod z roku 1992 článek 35, který pojednává o právu na příznivé životní prostředí, na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a o zákazu jeho ohrožování či poškození. Vývoj, který je zde popsán, je nyní zúročen a ustanoven v legislativě, je také standardem ve vzdělávání, kde EVVO působí jako jedno z průřezových témat (MŽP, 2008). Výše zmiňovaný vývoj dal impulz pro vznik různých ekocenter, která nabízejí vzdělávací programy nejen pro školy, ale i pro návštěvníky široké veřejnosti, u nichž se nyní těší oblibě. Tato ekologická centra také vydávají publikace, kde poskytují pedagogům tipy a návody pro konkrétní projekty. Ráda zde zmíním ekocentrum Sluňákov, Nemeleme, Iris a Rychleby. Vzdělání a osvětu k takovému tématu šíří i časopisy, jako jsou Bedrník, Veronica, Prameny, Natura, Kopretina, EkoList a mnoho dalších.

1.4 Udržitelný rozvoj a jeho principy

Udržitelný rozvoj je koncept, který se zaměřuje na uspokojování současných potřeb společnosti, aniž by byla ohrožena schopnost budoucích generací uspokojovat své potřeby. Jeho cílem je dosáhnout rovnováhy mezi ekonomickým růstem, sociálním rozvojem a ochranou životního prostředí. To jsou 3 základní pilíře pro udržitelný rozvoj (MŽP, 2008). Principy udržitelného rozvoje jsou základními zásadami, které by měly být dodržovány při plánování a rozhodování ve všech oblastech lidské činnosti. Tyto principy zahrnují: Integrovaný přístup, což můžeme chápat jako udržitelný rozvoj vyžadující zohlednění všech aspektů lidské činnosti, včetně ekonomických, sociálních a environmentálních faktorů. Je důležité propojit různé sektory a zainteresované strany a hledat komplexní řešení. Dlouhodobá perspektiva je další princip, kde udržitelný rozvoj klade důraz na dlouhodobé důsledky našich rozhodnutí a jednání. Měli bychom přemýšlet o tom, jak naše aktivity a přístupy mohou ovlivnit budoucí generace, a jak můžeme zajistit naše standardy a jistoty i pro ně. Udržitelný rozvoj vyžaduje, abychom přijali odpovědnost za naše jednání a jeho dopady na společnost a životní prostředí. Každý jednotlivec, organizace, ale i vláda by měla přispívat k udržitelnosti prostřednictvím svých rozhodnutí a činů. Participace, jako další přístup, kde udržitelný rozvoj by měl být založen na zapojení všech zainteresovaných stran, včetně veřejnosti, občanské společnosti, podniků a vlád (MŽP, 2008). Všichni by tedy měli mít možnost se zapojit do rozhodovacích procesů a vyjádřit své názory a potřeby. A nakonec spravedlnost. Vnímám, že udržitelný rozvoj usiluje o spravedlivé rozdělení zdrojů a příležitostí.

1.5 EVVO a její význam ve vzdělávání

EVVO má velký význam a důležitou roli hned z několika důvodů. Jedním z nich je osvojení si znalostí v oblasti o životním prostředí. Žáci tak získávají a prohlubují vědomosti o ekosystémech, biodiverzitě, o klimatických změnách, energetice a dalších. Vzdělání a osvěta pak přispívá k vytvoření povědomí o výzvách, kterým jako lidstvo čelíme. Těmi jsou například znečištění ovzduší, vody a půdy nebo nutnost snížit množství odpadů. Avšak by nemělo zůstat pouze u nabývání vědomostí a znalostí (Máchal a kol., 2012). EVVO má obšírnější zaměření. Hlavním účelem je rozvíjet schopnost vnímat problémy životního prostředí v jejich celistvosti a podporovat osvojování správných postupů a chování ve vztahu k životnímu prostředí, zároveň se snaží podporovat respekt a zodpovědnost vůči životu ve všech jeho projevech (Müllerová, 2009). Aby žáka naučila žít šetrně a v souladu s přírodou, brát ohled na budoucí generace a podporovat obnovitelné zdroje, ochranu přírodních zdrojů a přispívat tak k udržitelnému rozvoji, je žádoucí a klíčové, aby byla environmentální výchova, vzdělání

a osvěta i motivující. Vhodným přístupem a metodami pak rozvíjíme kritické myšlení a schopnost řešit složité environmentální problémy. Žáci se tak mohou učit hledat a vymýšlet alternativní řešení, které u nich může podpořit environmentální myšlení. Zapojením environmentálních a ekologických organizací, spolků a institucí do vzdělávání, výchovy a osvěty žáků na základních školách v podobě projektových dní propojujeme teorii s praxí, která umožňuje žákům více nahlédnout do problematiky a uvědomit si tak vážnost celé věci. Neměli bychom ani opomenout fakt, že environmentálním vzděláním, výchovou a osvětou, vytváříme ekologicky zaměřenou společnost, která se pak aktivně podílí na ochraně a udržitelném rozvoji životního prostředí. Proto by tyto prvky měly být pevně zakořeněny ve vzdělávacím systému a mít své místo vedle dalších předmětů. Může to být jeden ze způsobů, jak žákům pomoci stát se zodpovědnými lidmi, kteří jsou schopni pozitivně přispívat k udržitelnému rozvoji (MŽP, 2016).

1.5.1 Zařazení EVVO do Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání

14. prosince roku 2001 vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) takzvaný Metodický pokyn k environmentálnímu vzdělávání, výchově a osvětě ve školách a školských zařízeních pod č. j.: 32 338/2000-22, který vyplývá ze zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí a z Usnesení vlády České republiky ze dne 23. 10. 2000 č. 1048 o Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice (Daňková, 2004). Jelikož od roku 2001 došlo k vývoji jak v oblastech environmentální výchovy, tak i v přijetí nové školské legislativy, kde vstoupily v platnost Rámcové vzdělávací programy (RVP), byla přijata vyhláška o Dalším vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) a na ni navazující Standard DVPP v oblasti EVVO. Metodika byla v roce 2008 novelizována pod č. j.: 16745/2008-22 jako Metodický pokyn MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO). V roce 2004 se zařadila environmentální výchova mezi průřezová témata. Školy ji tedy musí začleňovat do svých školních vzdělávacích programů. (Metodický pokyn MŠMT, 2008).

Rámcový vzdělávací program můžeme chápat jako soubor dokumentů, které mimo jiné pevně vymezují vzdělávací obsah, což jsou očekávané výstupy a učivo. Je to zároveň živý dokument, který je průběžně aktualizován podle vyvíjející se společnosti a jejích potřeb. RVP ZV navazuje na RVP PV (předškolní vzdělávání) a tvoří základ, od kterého se odvíjí RVP SOV (střední odborné vzdělávání) a RVP G (gymnaziální vzdělávání). Vzdělávání žáků je snaha o naplnění klíčových kompetencí u žáků, jakými jsou: kompetence k učení, k řešení problémů,

kompetence komunikativní, sociální a personální, občanské, pracovní a digitální. RVP pro základní vzdělávání je pro snadnější orientaci a přehled rozdělen do celkem 9 takzvaných vzdělávacích oblastí. Konkrétní oblasti jsou pak tvořeny jedním, nebo více předměty jako například Člověk a příroda, která v sobě zahrnuje předměty fyzika, chemie, přírodopis a zeměpis.

EVVO v těchto dokumentech zastává roli takzvaného průřezového tématu, ale zároveň je i povinnou součástí vzdělávání na základní škole. Jejím úkolem, je dovést žáky k pochopení problematiky, která spočívá v odpovědném jednání lidstva, ve vztahu k udržitelnému rozvoji a její naléhavosti. Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět je obsahově naplánována pro první stupeň základního vzdělávání a pokládá tak u žáků zásadní a základní kameny pro správné budoucí environmentální myšlení. Součástí tohoto tematického celku je seznámení žáků s okolním světem. Žáci se učí o přírodě, o životním prostředí a jeho ochraně. Seznamují se však i s oblastmi lidské činnosti jako jsou doprava, obchod, práce a volný čas. Je žádoucí, aby se přistupovalo k různým metodám a formám vzdělávání, jako jsou diskuse, exkurze, pozorování a praktické činnosti. Jednotlivá témata jsou vhodná k propojení s ostatními předměty, například prvouka, výtvarná výchova, čtení, tělesná výchova ale i matematika nebo vlastivěda. Důležitou roli tak hraje celkový rozvoj, schopnost porozumět a aktivně se zapojovat do světa kolem sebe. Samotná vzdělávací oblast Člověk a jeho svět je pak dále členěn do 5 tematických okruhů. Další oblastí je Člověk a příroda. V rámci této vzdělávací oblasti se žáci učí o živých organismech, jejich stavbě, funkcích a vzájemných vztazích. Získávají znalosti o životním prostředí, ekosystémech, biodiverzitě a ochraně přírody. Další seznámení žáků je s neživou přírodou a jejich vlastnostech, cyklech a vzájemných interakcí. Pozorování, experimentování, terénní aktivity, diskuze a prezentace jsou vhodné metody a formy výuky. Důraz je kladen na praktické a zážitkové učení. Cílem je tedy zvýšit zájem žáků o přírodu, respekt a odpovědnost k životnímu prostředí a povědomí o vlastním místě v přírodě a společenském systému. Člověk a společnost je další z klíčových, vzdělávacích oblastí. Žáci se zde seznamují s tématy, jako jsou hodnoty, normy práva, ale i povinnosti ve společnosti, historie, kultura, tradice a instituce, tvořící společnost. Žáci se učí o vlastní identitě, sebepojetí a emocích. Získávají znalosti o sociálním chování, komunikaci, konfliktech a spolupráci. Důraz je kladen na rozvoj sociálních dovedností, jako je empatie, respekt a demokratické jednání, které ovšem v sobě zahrnuje odpovědnost, bez které demokracie nebude nikdy zdravě fungovat. I tuto oblast, můžeme propojit s ostatními předměty, jako jsou dějepis, občanská výchova, etika, jazyková výchova a další. Ve vzdělávacích cílech pak nalezneme aktivní účast ve společnosti, schopnosti

kritického myšlení v tématech pro udržitelný rozvoj, zodpovědné rozhodování a jednání, podpora sociální a občanské angažovanosti. Člověk a zdraví, jak nám napovídá samotný název, v sobě prolíná vliv prostředí na vlastní zdraví, ale i na zdraví zbytku populace, na zdravém životním stylu, na prevenci a závislosti. Prohlubují se zde vědomosti v problematice o ochraně životního prostředí, věnuje se zde pozornost na duševní zdraví žáků. Důraz je zde kladen na rozvoj emoční inteligence a schopnosti vyrovnávat se s různými životními situacemi. Cílem je podporovat zdravý životní styl a získat dovednosti a vědomosti, které umožní vézt zdravý a vyvážený život, který splňuje podmínky pro udržitelnou budoucnost. Umění a kultura nabízí environmentální výchově poměrně širokou škálu možností a prostředků, jak projevit a vyjádřit myšlenky, názory, situace a postoje k životnímu prostředí prostřednictvím divadel, filmů, výtvarného umění a výstav. Vše zmíněné může sloužit jako inspirace pro zamyšlení se nad otázkami spojenými s životním prostředím, ochranou, udržitelnou budoucností a s tím spojenou komerčně-konzumní dobou. Integrovaní umění a kultury do environmentální výchovy, může přispívat k připomínání a otevírání těchto témat, žáci tak mohou reflektovat pouze své pocity a názory zapojením do tvůrčích procesů. Propojením kultury a umění s environmentální výukou, vzděláním a osvětou mohou vznikat projekty, které budou mít pozitivní vliv na životní prostředí a myšlení lidstva ve vztahu s environmentálními tématy. Poslední vzdělávací oblastí je pak Člověk a svět práce. Zde se pozornost soustředěna na rozvoj pracovní etiky, komunikačních dovedností, týmové spolupráce a řešení problémů. V rámci průřezového tématu environmentální výchovy se tato vzdělávací oblast může dotýkat různých aspektů, jako je udržitelný rozvoj, odpovědné podnikání, energetická efektivita, environmentální management a další. Žáci se tedy učí, jak pracovat a podnikat s ohledem na životní prostředí, jak minimalizovat negativní dopady na přírodu, a jak se podílet na udržitelném rozvoji společnosti. Začlenění environmentální výchovy do vzdělávací oblasti Člověk a svět práce může tedy značně přispět k povědomí žáků o vazbě mezi lidskou činností a životním prostředím (RVP ZV, 2021). Výše zmíněné vzdělávací oblasti tak považuji za zcela klíčové k utváření a rozvíjení kompetencí žáků vedoucí ke splnění vzdělávacích cílů.

1.5.2 Koordinátor EVVO

Výše zmíněný metodický pokyn poskytuje konkrétní návody, postupy a doporučení pedagogům k rozvíjení klíčových kompetencí žáků v environmentálních oblastech. Dále pak poskytuje instrukce na sestavení celoročního plánu EVVO, který je v ideálním případě součástí koncepce školy a školského zařízení. Tuto činnost by měl na školách provádět koordinátor EVVO. Koordinátor školního programu EVVO by měl mít celkový přehled o obsahu a cílech

programu a zajistit jeho správnou implementaci na dané škole. Měl by tedy sestavit celoroční plán EVVO, který bude implementovat ochranu životního prostředí a udržitelného rozvoje do jednotlivých předmětů, podporovat a rozšiřovat neformální vzdělávací aktivity, které se soustředí na ochranu životního prostředí a udržitelnost, plánovat a organizovat trvalé a dlouhodobé aktivity, jakými jsou sběr papíru a baterií, sběr starých mobilních telefonů a péče o zelené pozemky školy. Koordinátor navazuje spolupráci s ostatními školami a školskými zařízeními, aby se sdílely zkušenosti a společně se zlepšovala úroveň environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty s cílem modernizovat celkovou práci v této oblasti. Sdružuje, zaznamenává a udržuje přehled o knihách, časopisech, metodických příručkách, učebních pomůckách a dalších zdrojích souvisejících s environmentální výchovou. Spolupracuje s ostatními pedagogy, poskytuje odbornou podporu a volí vhodné edukační materiály. V neposlední řadě se podílí na jeho samotné realizaci (Metodický pokyn MŠMT, 2008).

Školní program EVVO může být součástí školního vzdělávacího programu (ŠVP) nebo jako samostatný dokument. Metodický pokyn z roku 2008 doporučuje každý rok školní program vyhodnotit a na vyhodnoceném základě program předělat a aktualizovat pro nadcházející školní rok. (Metodický pokyn MŠMT, 2008)

V příručce k realizaci školních programů ekologického/environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a výchovy k udržitelnému rozvoji Kulich (Kulich in Daňková, 2004) uvádí, že ideální školní program ekologické výchovy ve škole zahrnuje 4 témata:

- 1) jednotlivé činnosti a předměty školy, což znamená, zaměřit se na netypické předměty, jako jsou: fyzika, dějepis a další,
- 2) integrující celky učiva jako samostatný předmět, týdenní terénní kurzy nebo projekty,
- 3) provoz a atmosféra školy – škola se zde může zaměřit na odpady, energie a zdůraznit komplexní přístup,
- 4) komunikace s okolím – s obcí, s ostatními školami, s nevládními organizacemi (Kulich in Daňková, 2004).

Program by měl být přizpůsoben potřebám a možnostem školy. Zásadní roli bude hrát umístění školy, zda se nachází ve městě či na vesnici. Zda je to základní škola s prvním a druhým stupněm, či jen škola malotřídní. Právě tyto aspekty bývají tedy i klíčovými pro utváření environmentálního celoročního plánu, jelikož městská škola bude mít nejspíše více finančních prostředků oproti škole na vesnici. Snadněji se pro školu obsazují pracovní místa,

jelikož velké školy nabízejí celé úvazky, zaměřenost na různé aprobace, a tak není divu, že pro tyto školy je snadnější obsadit i pozici školního koordinátora environmentální výchovy, vzdělání a osvěty. Takto umístěné školy mají zpravidla i snadnější dostupnost do různých ekocenter, jelikož jsou pedagogové schopni se s žáky dopravit městskou hromadnou dopravou. Malé školy na vesnicích, jež mají tato centra vzdálená, jsou pak nuceny vypravit soukromý autobus. Při počtu čtyřiceti žáků to znamená, že se programu budou účastnit žáci celého prvního stupně, a na takové počty žáků s rozdílným věkem nemusí být ekocentrum programově přizpůsobeno. Školy mnohdy nemají dostatek finančních prostředků na soukromý autobus. Musí plnit i jiné aktivity, jako povinné plavání a další. Oproti tomu však mívají širší možnosti využití okolí školy pro své projekty, jelikož škola na vesnici má většinou les za humny, jak se lidově říká. Tyto možnosti pak můžeme využít i během vyučování, například v hodinách přírodopisu je reálné hodinu uskutečnit v náručí přírody. Nemusí to nutně znamenat, že školy ve městech mají větších výhod, ale že každá ze škol, nacházející se kdekoli, má své jiné výhody. Z tohoto důvodu je žádoucí brát na tyto klady či úskalí zřetel a zohlednit je tak při sestavování plánu.

Vzdělávání budoucích pracovníků v oblasti environmentální výchovy zajišťuje ustanovení § 9 odst. 1 písm. D vyhlášky MŠMT č. 317/2005 Sb. Cílem studia je především vybavit studenta znalostmi, dovednostmi a motivací potřebnou k uskutečnění efektivní výuky environmentální výchovy. Jediným kritériem pro zahájení vzdělávání v oblasti environmentální výchovy je kvalifikace odpovídající požadavkům zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Výuka zahrnuje nejméně 250 hodin výuky. Studium je ukončeno úspěšnou obhajobou závěrečné práce a zdárným absolvováním závěrečné zkoušky. Poté student získává osvědčení o absolvování studia a stává se absolventem studia k výkonu specializované činnosti v oblasti EVVO (MŠMT, 2009).

1.5.3 Lesní pedagogika

Tento pojem můžeme vnímat jako pedagogický přístup, který pro svoji práci využívá přírodní prostředí, zejména lesy a jejich hranice nebo jako environmentální vzdělávání probíhající v lese.

Lesní pedagog se snaží žákům předat informace zaměřené na les, ve kterém se nacházejí, od života v lese až po hospodaření v něm. Cílem je tedy předat znalosti a informace o lese, ale i podporovat pozitivní vztah k přírodě, v neposlední řadě podporovat ochranu životního prostředí. Takové vzdělávání žáků probíhá převážně v terénu, kde formou her,

praktických cvičení a názorných pomůcek propojujeme vzdělání se zážitky a přímou zkušeností předávanou odborníkem. Lesní pedagog danou lokalitu dobře zná a může ji tak maximálně využít pro svůj program, jelikož jsou lesní pedagogové většinou lesníci pracující v lese, kde výuka a osvěta probíhá. Je to jeden z dalších cílů lesní pedagogiky, aby lesní pedagog, lesník, využil zkušeností nabytých v zaměstnání (Lesní pedagogika, 2015).

Hlavními cíli jsou prohloubit náš vztah k lesu, ke všemu živému v něm, pochopit jeho funkci a význam pro nás, nebrat jej pouze jako zdroj dřevní hmoty, suroviny. Rozšířit zájem a prohloubit citlivost k odpovědnému zacházení s lesem a obecně s přírodou, pečovat a chránit les a přírodu kolem nás. Nabídnout ucelené a komplexní pochopení lesa z hlediska životního prostředí, ekonomie a společnosti. „O lese učit v lese.“ Takto zní motto lesní pedagogiky. Obsah lesní pedagogiky a její výuky probíhá v jednotě s rámcovým vzdělávacím programem (Lesy ČR, 2015).

Vzdělání lesních pedagogů se může lišit. Obecně můžeme říci, že jsou to lidé vzdělání v lesnických oborech s úspěšným absolvováním kurzu lesní pedagogiky. Takovéto kurzy pořádá například Sdružení lesních pedagogů ČR, Střední lesnická škola Hranice, Fakulta lesnická a dřevařská ČZU v Praze. V základním kurzu probíhá vzdělávání budoucích lesních pedagogů v oblastech, jakými jsou základy pedagogiky, psychologie a didaktiky pro žáky MŠ, ZŠ a SŠ. Nástavbový kurz pak připravuje lesní pedagogy na práci s dospělými, se skupinami se specifickými vzdělávacími potřebami a seniory (Lesní pedagogika, 2015). Základní kámen lesní pedagogiky dle většiny dostupných informací položil Joseph Bharat Cornell. Tento americký pedagog a spisovatel, který dostal jméno Bharat od svého učitele jógy, vyvinul řadu metod vhodných pro pobyt s dětmi v přírodě, jeho pedagogická strategie se zaměřuje na využití prožitkového učení, které je často označováno jako "flow učení" (Vošahlíková, 2010).

Sepsal více než 10 publikací, obsahově podporující vztah všech generací k přírodě. Zmíním zde například "Flow Learning", tato publikace v překladu znamená "plynulé učení" a poukazuje na to, že abychom dosáhli opravdového vzdělání, musíme plně a oddaně přijmout význam a vliv přírody ve svém životě. S neobvyklým záměrem jednou pozoroval Joseph Cornell turisty na svém oblíbeném místě, které bývá plné turistů, kteří přicházejí zhlédnout krásu kaňonu, a k jeho překvapení došel k závěru, že jen velmi málo návštěvníků si prohlíží krásu kaňonu déle jak ½ minuty. Po pár vteřinách pořídili turisté několik fotografií, započali rozhovor mezi sebou a začali se vracet k autům. Tady Joseph zjistil fakt, že člověk nemůže dostatečně prožít a pochopit velkolepost, vznešenost a dokonalost přírody, jelikož mu chybí specifické schopnosti, které potřebuje k tomu, aby mohl krásu kaňonu skutečně prožít. Tato

kniha je doporučována zejména pedagogům, protože poskytuje metodický postup, jak systematicky využívat aktivity zaměřené na vnímání přírody, které se postupně propojují a navazují na sebe, aby člověk mohl plně prozkoumat a ocenit krásu přírody (Cornell, 2016).

Dále Joseph Cornell uvádí, že po mnoha letech praxe v oblasti environmentální výchovy došel k závěru, že je dobré znát a používat aktivity v určitém sledu pořadí, které mají 4 následující etapy: probuzení nadšení, zaměření pozornosti, přímý prožitek a sdílení inspirace (Cornell, 2012).

Počátky lesní pedagogiky můžeme nalézt v Americe, díky výše zmiňovanému Josephovi Cornellovi, v 60. letech 20. století, kde se postupně rozšiřovala. Poté se nauka přenesla do Švýcarska, následovalo Německo a Rakousko, které disponovalo velice kvalitně vypracovaným programem lesní pedagogiky, včetně programu školícího nové lesní pedagogy. Není divu, že historicky první lesníci České republiky z Vimperku byli proškoleni v 90. letech 20. století v Rakousku, kde se zároveň inspirovali k vytvoření programu lesní pedagogiky pro děti v České republice. V roce 2002 začali školit další své kolegy. V počátku používali ke školení kvalitní a propracovanou metodiku od svých kolegů z Rakouska, ovšem upravenou pro podmínky v České republice (Machar, 2009).

V roce 2004 vzniklo „Sdružení lesních pedagogů ČR“, které pokračovalo v proškolení budoucích lesních pedagogů v Hranicích. Cílem tohoto sdružení je edukace a vytváření vhodných životních hodnot, návyků a dovedností u veřejnosti. V roce 2007 pak vznikla tzv. „Pracovní skupina“, jakožto skupina zkušených odborníků složená ze zástupců organizací, specializujících se na lesní pedagogiku. Skupinu ustanovilo Ministerstvo zemědělství ČR. Tato skupina také zastupuje Českou republiku v pracovní skupině Evropské hospodářské komise OSN (UNECE) a Organizace pro výživu a zemědělství (FAO). Nyní má tato mezinárodní skupina 17 zástupců z evropských zemí (Lesy ČR, 2015).

Koordinátorem pracovní skupiny zabývající se lesní pedagogikou v ČR je ÚHÚL (Ústav pro hospodářskou úpravu lesů). Ráda bych také zmínila, že ÚHÚL spolupracuje s dalšími lesnickými organizacemi na soutěžích mezinárodní úrovně YPEF (Young People in European Forest), což v překladu znamená Mladí lidé v evropských lesích. Také jsou tvůrci mnoha vydařených materiálů, jako pracovní listy, nástěnné kalendáře s tematickými úkoly, promyšlené diáře pro učitele a mnoho dalšího (ÚHÚL, 2022).

Mezi lety 2004-2007 probíhal mezinárodní projekt PAWS (Pedagogické aktivity v lese). Společníci ze zemí Německa, Rakouska, Slovenska, Velké Británie, Finska a České

republiky, vypracovali kompletní návrh kurzu lesní pedagogiky včetně studijních textů. PAWS-MED, který probíhal mezi lety 2009-2011, navazoval na předchozí projekt, jehož smyslem bylo přizpůsobit podmínky pro státy ležící v oblasti okolo Středozemního moře. Lesní pedagogika je uvedena v Konceptci státní lesnické politiky do roku 2035 (PAWS, 2007).

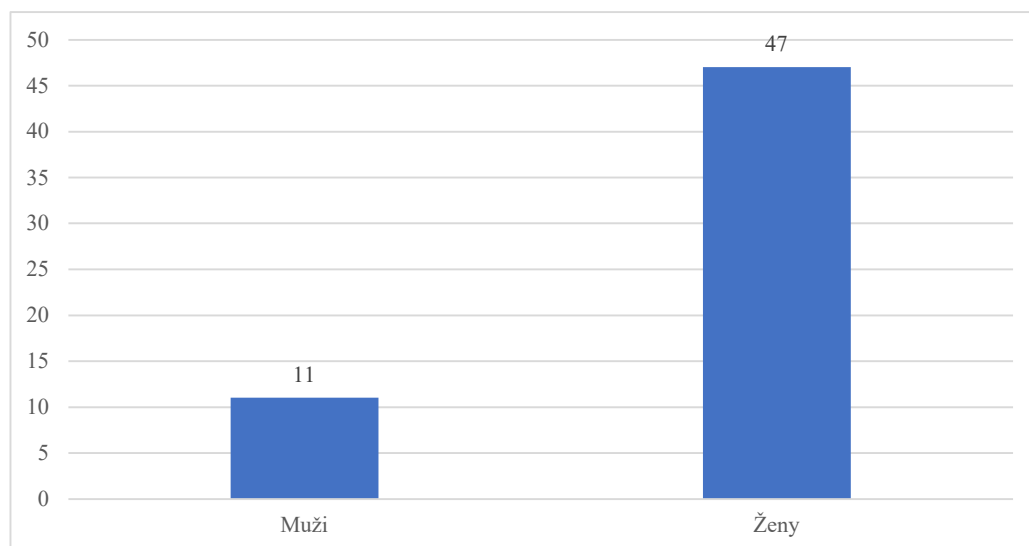
2 PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 Metodika výzkumu

Praktická část práce obsahuje výsledky dotazníkového šetření, které se uskutečnilo v letech 2023 a 2024. Dotazník byl kvantitativní, zcela anonymní a zpracován v platformě společnosti Microsoft Forms. Jedná se o službu poskytující možnost vytváření dotazníků. Dotazník jsem sestavila z 15 otázek, 14. otázka pak byla složena ze 3 otázek. Otevřené otázky se nacházejí v dotazníku 2, konkrétně jsou to otázky č. 2 a 7. Uzavřený typ otázek nalezneme v dotazníku 10x, které jsou pak dále členěny na dichotomické, které nalezneme u otázek č. 1, 6, 8, 12 a 13. Polytomické u otázek č. 3, 4, 9. Polouzavřený typ otázek se nachází v dotazníkovém šetření 2x u otázek č. 5 a 10. Otázky typu sémantický diferenciál pak nalezneme v dotazníku celkem 3x a to u otázek č. 11, 14 a 15. Otázky dotazníkového šetření byly tvořeny tak, aby byly jasně srozumitelné a aby neodradily respondenty svojí složitostí a časovou náročností. (Chráška str. 165, ISBN 978-80-271-9225-0 (online), 2. vydání 2016) Takto zpracovaný dotazník jsem rozeslala pomocí e-mailů napříč celou Českou republikou do základních škol, s přiloženou žádostí o vyplnění. Školy byly osloveny náhodným výběrem, ovšem samotný výběr byl koordinovaný v dodržení oslovení všech 14 krajů. V jednotlivých krajích jsem se snažila oslovit školy jak ve velkých městech, malých městech, tak i na vesnicích, aby se mi dostalo porovnání mezi umístěním jednotlivých škol v realizacích EVVO. Takto jsem učinila celkem dvakrát a jelikož se mi zodpovězených dotazníků vrátilo celkem jen 6, využila jsem i sociálních sítí, kde jsem prostřednictvím uzavřených skupin oslovila pedagogy vyučující přírodopis a koordinátory EVVO o vyplnění. Takto se mi podařilo sesbírat 52 vyplněných dotazníků, celkem tedy 58. Následné zpracování a převedení odpovědí do grafů probíhalo v aplikaci Microsoft Excel. Součástí práce je také tvorba EVVO programu „Od semínka k tužce“. Program jsem se snažila vytvořit tak, aby byl jednoduše realizovatelný a pro žáky zábavný. Při tvorbě programu, jsem se nechala inspirovat příručkou lesního pedagoga Život stromu od J. Kunčara. Žáci se zde seznámí s průběhem života stromu a následným zpracováním dřevní hmoty až po lidské výrobky. Program zavede žáky do lesního prostředí, vhodná realizace je ale i v městském parku. Cílovou skupinou jsou žáci 6. ročníku ZŠ a čas potřebný k realizaci jsou 4 hodiny. Program obsahuje důležité pokyny pro pedagogy i žáky, seznam pomůcek a konkrétní informace k jednotlivým aktivitám. Aktivity jsou celkem 4.

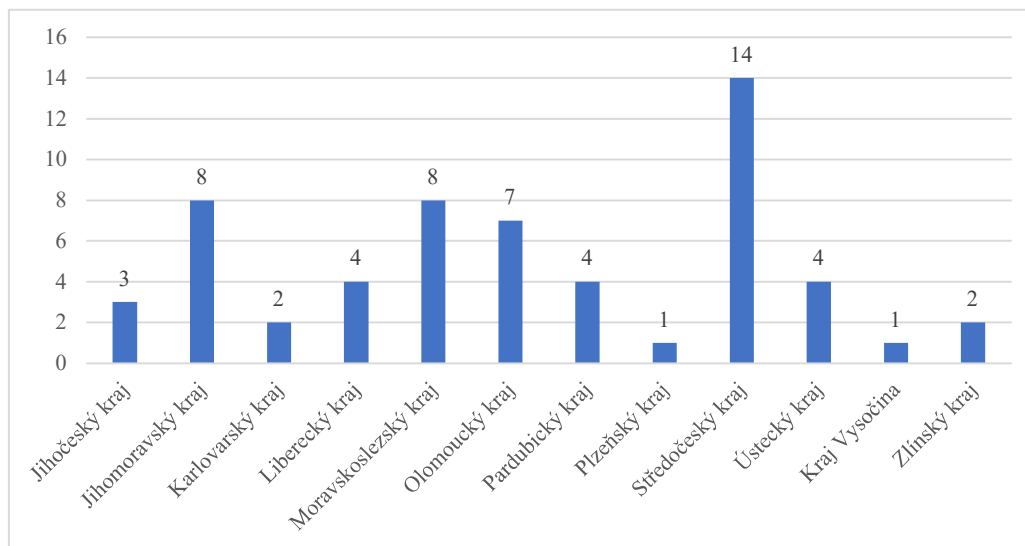
2.2 Hodnocení získaných dat

Z níže uvedeného grafu jednoznačně vyplývá, že odpovědělo více žen jak mužů. Z 58 respondentů patří 47 odpovědi ženám a 11 odpovědi mužům.

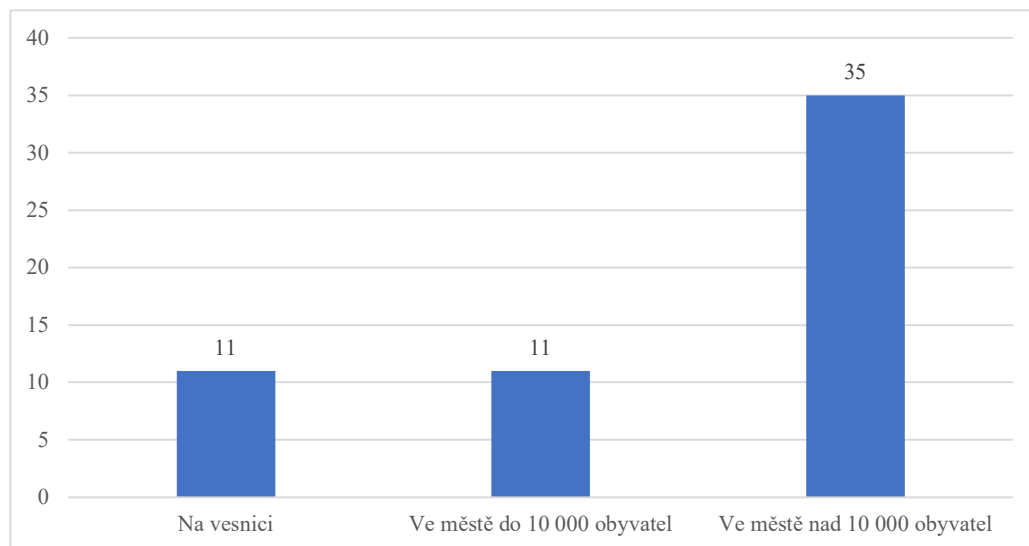
Obr. č. 1. Pohlaví respondentů

Graf č. 2 nám zobrazuje, z kterých krajů ČR bylo na otázku odpovězeno. Nejvyšší počet respondentů zaznamenáváme ve Středočeském kraji a to celkem 14 odpovědí, naopak nejmenší počet odpovědí nalezneme v Plzeňském kraji a kraji Vysočina, vždy po 1 odpovědi. Ve Středočeském kraji je celkem 578 základních škol, je to tedy kraj s nejvyšším počtem škol v ČR. V kraji Plzeňském je 226 ZŠ a kraj Vysočina má 274 ZŠ. Lze tedy přisoudit, že nejvíce odpovědi přišlo z kraje, kde je zároveň nejvyšší počet základních škol v ČR. (<https://www.seznamskol.cz/zakladni-skoly/>)

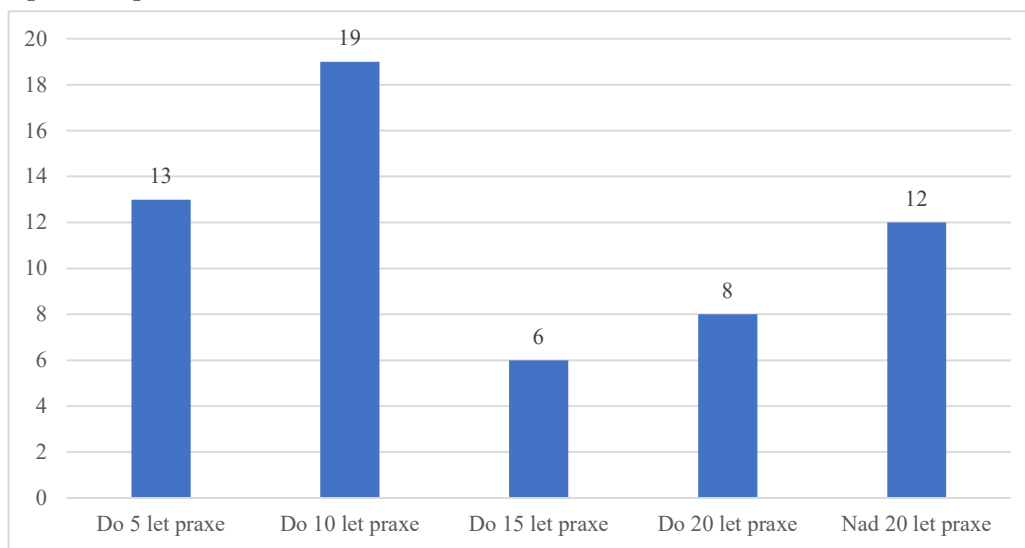
Obr. č. 2. Lokalita školy

Graf č. 3 znázorňuje velikost lokality školy co do počtu obyvatel. Z 57 odpovědí, jich 35 uvádí (61,4 %), že pracuje na základních školách umístěných ve městech nad 10 000 obyvatel, je to tedy nadpoloviční většina, 11 respondentů (19,3 %) uvádí město do 10 000 obyvatel a taktéž 11 respondentů (19,3 %) pak pracuje na základních školách umístěných na vesnicích. Z grafu tak vyplývá, že většina škol, ze kterých přišla odpověď, se nachází ve velkých městech. Lze tedy usoudit, že pro některé školy může být složité, zejména časově, dostat se do míst, kde mohou spolupracovat s lesními pedagogy v lesním terénu či městském parku.

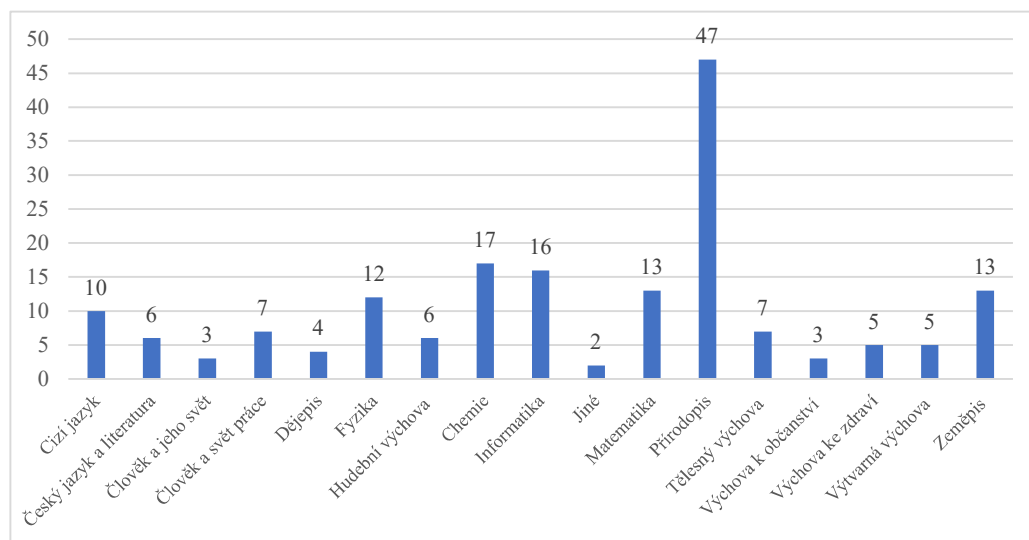
Obr. č. 3. Velikost území výskytu školy z hlediska počtu obyvatel

Graf č. 4 vypovídá o délce praxe respondentů ve školství. Nejčastěji pedagogové potvrdili praxi do 10 let a to u 19 respondentů. Druhá nejčastější odpověď byla 5letá pracovní zkušenost, což uvedlo 13 respondentů. Z odpovědi tak můžeme potvrdit, že odpovídali zejména učitelé s kratší profesní praxí.

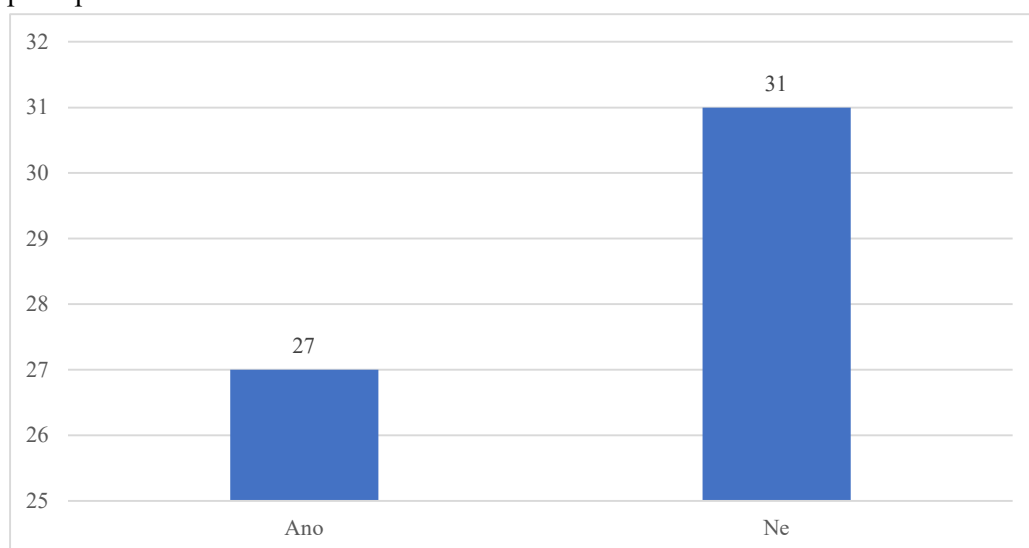
Obr. č. 4. Délka praxe respondentů

Graf č. 5 znázorňuje respondentovy vyučované předměty. Největší podíl respondentů tvoří pedagogové vyučující přírodopis s další kombinací. Zde je nejčastější kombinací přírodopis s chemií a přírodopis s informatikou.

Obr. č. 5. Nejčastěji vyučovaný předmět

Z níže uvedeného grafu je patrné, že 31 základních škol z celkem 58, nespolupracuje s žádnou přírodovědně orientovanou zájmovou organizací a 27 základních škol naopak spolupráci potvrdilo.

Obr. č. 6. Spolupráce škol s přírodovědnými organizacemi

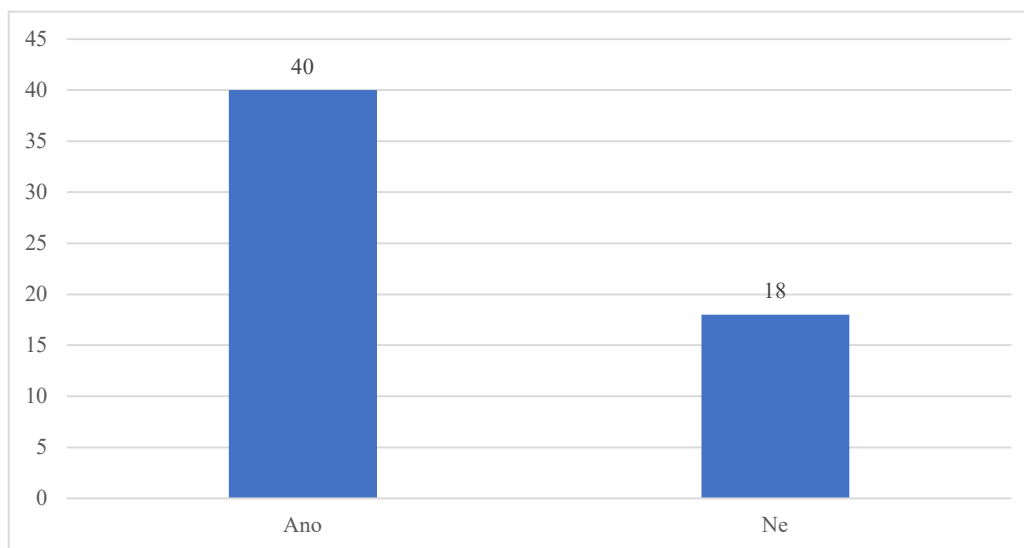
Tabulka č. 7 zobrazuje data o kooperaci vybraných škol, které v předchozí otázce uvádějí spolupráci s přírodovědně orientovanými organizacemi. Ze získaných výsledků vyplývá, že nejvíce preferovanými a využívanými organizacemi jsou ty, které nalezneme ve Středočeském kraji. Tato data nejsou nikterak překvapující, neboť většina respondentů pochází právě ze Středočeského kraje.

Jihomoravský kraj	1
Liberecký kraj	4
Moravskoslezský kraj	1
Olomoucký kraj	6
Pardubický kraj	3
Středočeský kraj	10
Kraj Vysočina	1

Obr. č. 7. Přírodovědné zájmové organizace

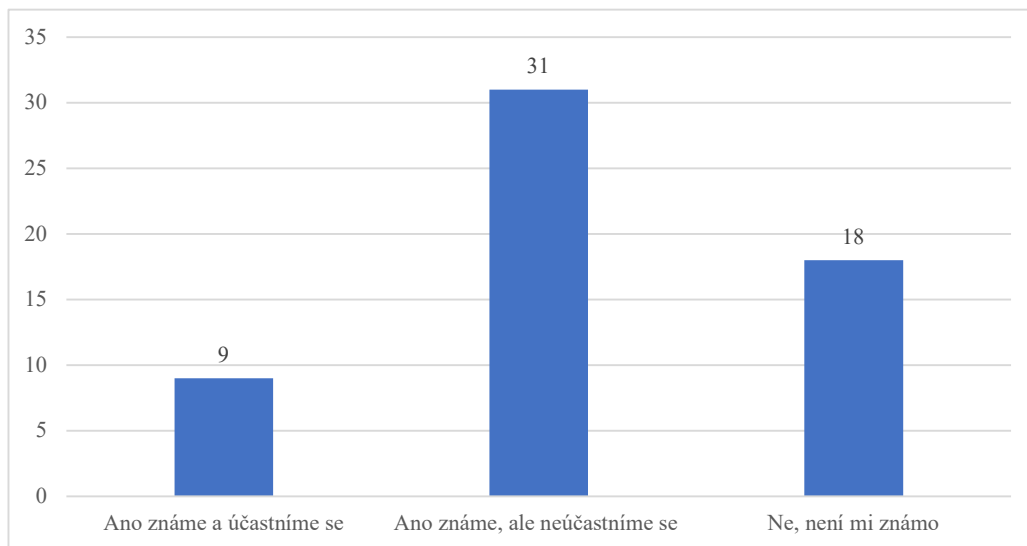
V této otázce obdržely nejvyšší počet hlasů organizace: Muzeum Říčany, Divizna, Záchraná stanice Vlašim a Paleta Oucmanice.

Níže uvedený graf znázorňuje odpovědi na otázku, zdali ZŠ organizují projektové dny v přírodě. Z počtu 58 odpovědí, uvedlo 40 škol kladnou odpověď a 18 škol pak uvádí, že neorganizují projektové dny v přírodě. Lze se tedy opět domnívat, že tato skutečnost může být do jisté míry ovlivněna špatnou dostupností do míst s možnostmi organizovat takové aktivity.

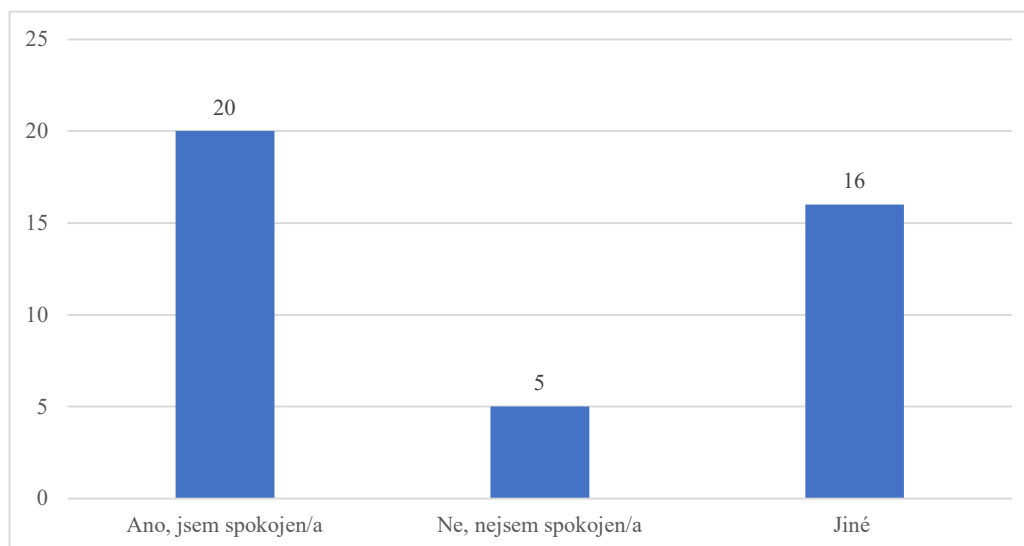
Obr. č. 8. Organizace projektových dnů v přírodě

V grafu č. 9 nalezneme odpověď na otázku, zda pedagogové znají pojem lesní pedagogika a zda s lesními pedagogy spolupracují. Celkem 31 respondentů z 58 uvádí, že pojem zná, avšak s nimi nespolupracují, 18 respondentů nezná pojem lesní pedagogika čili nevyužívá jejich programů a 9 pedagogů uvádí, že zná a využívá lesní pedagogiky.

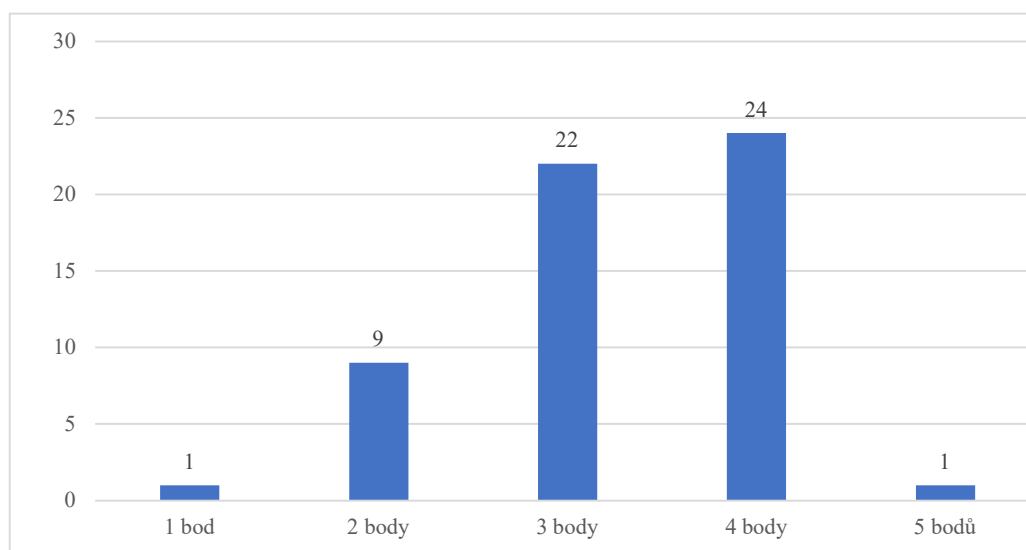
Obr. č. 9. Znalost lesní pedagogiky a spolupráce s lesními pedagogy

Graf č. 10 vypovídá o spokojenosti respondentů s obsahem jednotlivých programů lesní pedagogiky. Celkem 20 respondentů uvádí, že jsou spokojeni s obsahem lesní pedagogiky, avšak v předchozím grafu pouze 9 respondentů uvedlo, že se lesní pedagogiky účastní. Je tedy možné, že v grafu č. 10, vybrali odpověď „ano jsem“ i respondenti, kteří sice obsah lesní pedagogiky znají, avšak nyní jí nevyužívají. Nespokojenost vyjádřilo 5 respondentů a 16 účastníků nechtělo hodnotit z důvodů, jakými jsou neznalost lesní pedagogiky a její obsah.

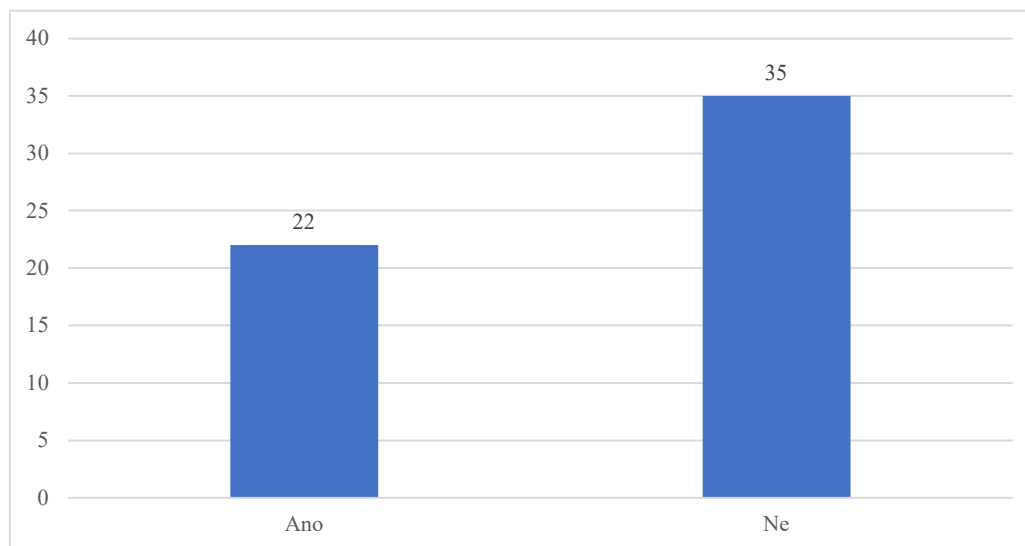
Obr. č. 10. Spokojenost pedagogů s jednotlivými programy lesní pedagogiky

Graf č. 11 znázorňuje odpovědi na otázku, jaký je zájem žáků o EVVO témata. Respondenti hodnotili zájem žáků na škále 1-5, přičemž hodnota 5 byla nejvyšší. Z grafu je tedy patrné, že nejvíce respondentů přiřadilo zájem žáků o EVVO témata hodnotě 4. Hodnota 3 byla 2. nejčastější odpovědí a zvolilo ji 22 respondentů, 9 účastníků pak volilo hodnotu 2. K hodnotě 1, tedy k nejnižší, se přiklání 1 dotazovaný a taktéž k hodnotě nejvyšší se opět přiklání 1 účastník. Obecně lze tedy říci, že zájem žáků k EVVO tématům je kladný.

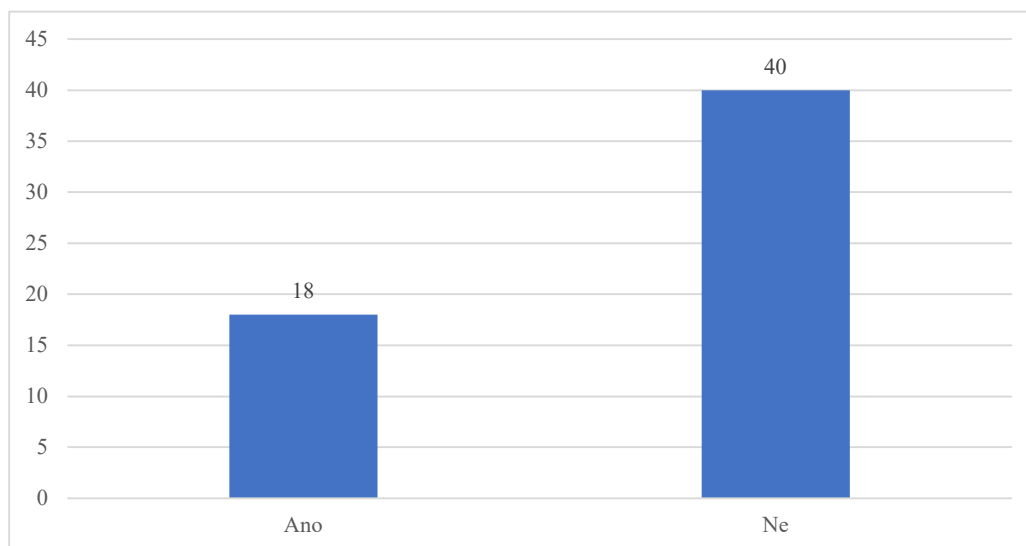
Obr. č. 11. Zájem žáků o EVVO témata (nejvyšší stupeň je 5 bodů)

Graf č. 12 zobrazuje odpovědi, zda se účastníci dotazníkového šetření účastnili v uplynulých 3 letech DVPP v oblastech EVVO. Celkem 35 respondentů uvedlo, že se neúčastní, naopak 22 respondentů možnosti DVPP využilo. Na tuto otázku neodpověděl 1 respondent.

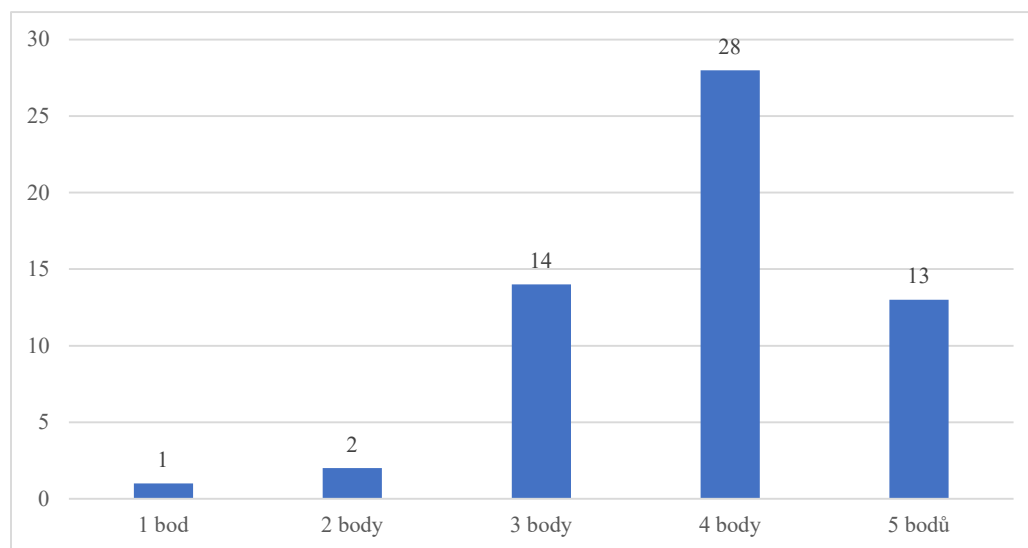
Obr. č. 12. Další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti EVVO za uplynulé 3 roky

V níže uvedeném grafu, lze nalézt odpověď na otázku, zda se koordinátoři EVVO vykonávající tuto funkci na školách účastní setkávání koordinátorů. Celkem 40 respondentů uvedlo, že se neúčastní a 18 účastníků této možnosti využívá.

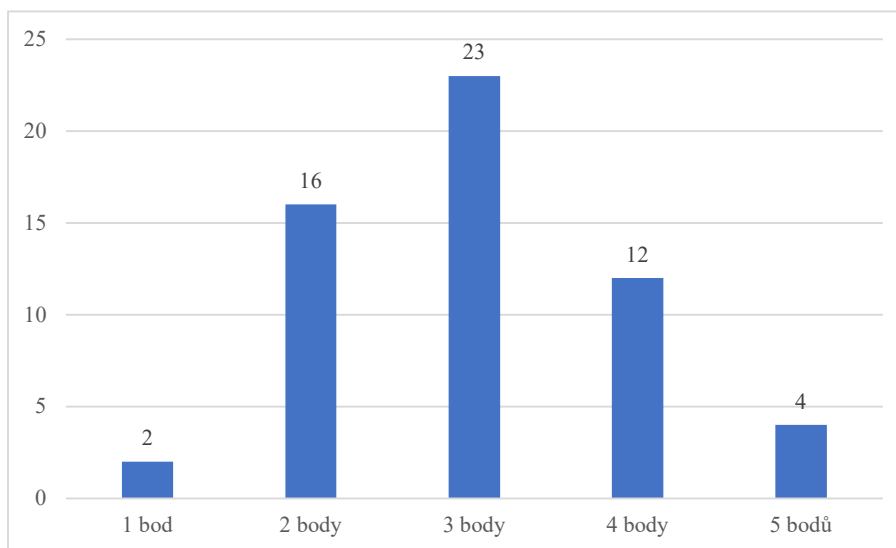
Obr. č. 13. Účast na setkávání koordinátorů EVVO

Graf č. 14 zobrazuje hodnocení intenzity zabýváním se témat příroda a ochrana životního prostředí. Respondenti hodnotili na škále 1-5, kdy hodnota 5 je nejvyšší. Z odpovědí lze tedy usoudit, že se s těmito tématy obecně školy spíše zabývají. Jelikož 28 respondentů uvádí hodnotu 4, hodnota 3 má 14 respondentů a nejvyšší hodnota 5, je pak 3. nejčastěji volenou hodnotou s 13 respondenty. Nízké hodnoty 1 a 2 volili celkem 3 účastníci.

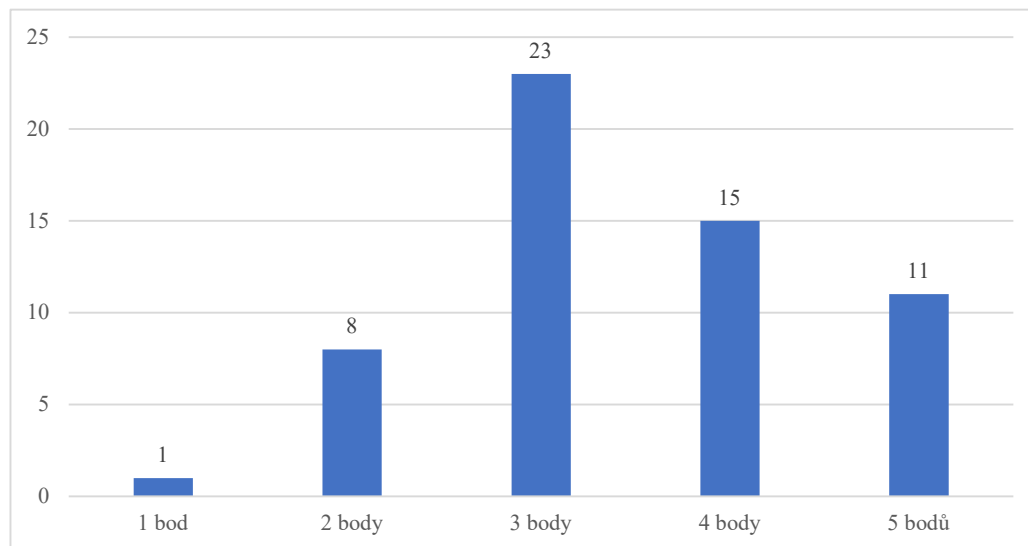
Obr. č. 14. Téma příroda a ochrana životního prostředí na ZŠ

Na grafu č. 15 jsou graficky zobrazené odpovědi, zdali se pedagogové a koordinátoři EVVO věnují i tradici a lidové kultuře, jelikož i ta je nedílnou součástí EVVO. Opět respondenti hodnotili na škále 1-5, kdy hodnota 5 byla nejvyšší. Nejčastěji volená hodnota s počtem 23 respondentů byla 3, následovala hodnota 2 s počtem 16 respondentů. Celkem 12 účastníků pak uvádí vyšší hodnotu 4. Hodnota 5 byla volena 4x a nejnižší hodnota 1 byla použita 2x. Lze tedy uvést, že tradicím a lidové kultuře se školy věnují průměrně, v porovnání s obrázkem č. 14, však méně často.

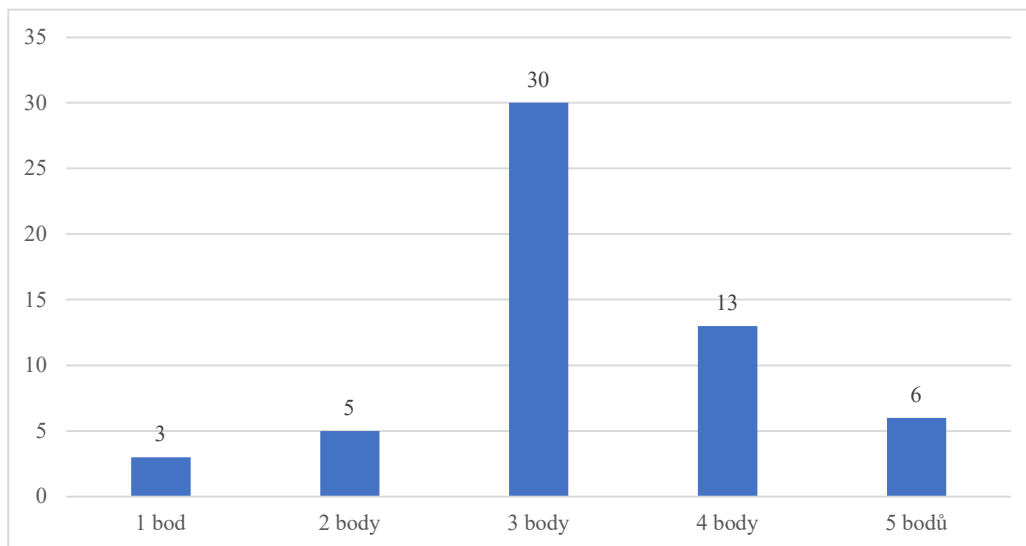
Obr. č. 15. Zařazení témat „Tradice a lidová kultura“ v rámci EVVO do výuky (nejvyšší stupeň je 5 bodů)

Z níže uvedeného grafu vyplývá, jak často se na školách pedagogové a koordinátoři zabývají v rámci EVVO i tématy, jakými jsou ekologická rizika a na škále 1-5 intenzitu hodnotili. Respondenti zde uvádějí častěji vyšší hodnoty, což poukazuje, že témata, jakými jsou ekologická rizika, jsou často zmiňována a že se s nimi často pracuje.

Obr. č. 16. Zájem žáků o téma „Ekologická rizika (nejvyšší stupeň je 5 bodů)

Graf č. 17 zobrazuje spokojenost respondentů se zařazením EVVO ve výuce. Účastníci opět využili k hodnocení škálu 1-5, kdy hodnota 5 vykazuje hodnotu nejvyšší. Z grafu je patrné, že jsou respondenti spíše spokojeni. Nejvyšší hodnotu 5, zvolilo 6 účastníků, hodnotu 4 využilo 13 účastníků a hodnotu 3 pak volilo 30 respondentů, byla to tak nejčastěji volená hodnota. Nižší hodnota 2, byla volena 5 respondenty a nejnižší hodnotu 1, zvolili 3 respondenti.

Obr. č. 17. Spokojenost pedagogů se zařazením EVVO ve výuce (nejvyšší stupeň je 5 bodů)

2.3 Tvorba programu EVVO – "Od semínka k dřevěné tužce"

Projektový den zavede žáky 6. tříd do lesa a provede je cestou od semínka až k dřevěné tužce. Žáci se zde seznámí s průběhem života stromu a následným zpracováním dřevní hmoty až po lidské výrobky.

Cílová skupina	6. ročník ZŠ
Vyučovací předměty	Přírodopis, pracovní výchova a výtvarná výchova.
Průřezová témata	EVVO se zaměřením na rozmanitost přírody, osobností a sociální výchova.
Klíčové kompetence	Občanské, komunikativní a pracovní.
Rozvíjené dovednosti	Schopnost poznávat, komunikovat, kooperativně spolupracovat, kreativně tvořit.
Potřebný čas	4 hodiny.
Vhodný prostor	Jehličnatý či smíšený les, městský park s dostatkem stromů.
Cíle	Přiblížit žákům důležitost ochrany lesů, naučit je analyzovat informace z programu a vyjádřit je vlastními slovy. Pochopit význam lesů a náplň práce lesníka. Podporovat spolupráci a vzájemné porozumění mezi žáky, rozvíjet schopnost ocenit vlastní i cizí úsilí. Na závěr bude projekt diskutován a zhodnocen.
Kritéria hodnocení	Žáci rozpoznají základní, vybrané druhy dřevin, dále rozpoznají stromy určené k těžbě a stromy zdravé, spočítají letokruhy na daném vzorku, určí stáří stromu a vyjmenují dřevěné výrobky.
Pomůcky	Šišky obsahující semena (smrk, borovice, jedle, modřín), bukvice a žaludy, popisovač, nálepky na jmenovky, psací potřeby, tvrdý papír A4, obrázky lesních vybraných dřevin (nejlépe od semínka po habitus dospělého stromu), páska na vytyčení ploch, křídly, metr, 3 obrázky s různým počtem letokruhů.

Důležité pokyny pro pedagoga a žáky:

S sebou: pevná obuv, dlouhé kalhoty, oblečení, co se může ušpinit, pokrývka hlavy, svačina, pití, pláštěnka, repelent, psací potřeby, jmenný seznam dětí.

Projektový den zahájíme přivítáním, vzájemným představením se, rozděním jmenovek a nastíněním programu.

Aktivita č. 1

Informace studentům: Na začátku života stromu je semínko, kde a v čem se ukrývá? Lesník a studenti lesnických oborů musí zajistit dostatečné množství takových semínek pro lesní školky, kde odtud později čerpá mladé sazenice, vhodné pro zalesnění krajiny.

„Závod plodů a sazenic“

Rozdělte žáky do skupin a umístěte po lesním vyznačeném prostoru vybrané druhy plodů stromů (šišky, plody buku a dubu).

Skupiny budou soutěžit v tom, kdo jako první najde a správně identifikuje všech 6 plodů, dále pak žáci budou ve skupině kreslit semínko z plodu, samotný plod, mladou sazenici a habitus dospělého stromu. V blízkosti bude další vymezený prostor, kde budou umístěny kartičky s nápovědou, pro kterou mohou žáci samozřejmě doběhnout, avšak ve hře je vždy pouze 1 hráč, tudíž žák běžící pro nápovědu = 1 hráč ve hře. Vítězí ta skupina, která 1. odevzdá správné řešení.

Aktivita č. 2

Informace studentům: Rozdělte žáky do skupin a umístěte po lesním vyznačeném prostoru vybrané druhy plodů stromů (šišky, plody buku a dubu).

Skupiny budou soutěžit v tom, kdo jako první najde a správně identifikuje všech 6 plodů, dále pak žáci budou ve skupině kreslit semínko z plodu, samotný plod, mladou sazenici a habitus dospělého stromu. V blízkosti bude další vymezený prostor, kde budou umístěny kartičky s nápovědou, pro kterou mohou žáci samozřejmě doběhnout, avšak ve hře je vždy pouze 1 hráč, tudíž žák běžící pro nápovědu = 1 hráč ve hře. Vítězí ta skupina, která 1. odevzdá správné řešení.

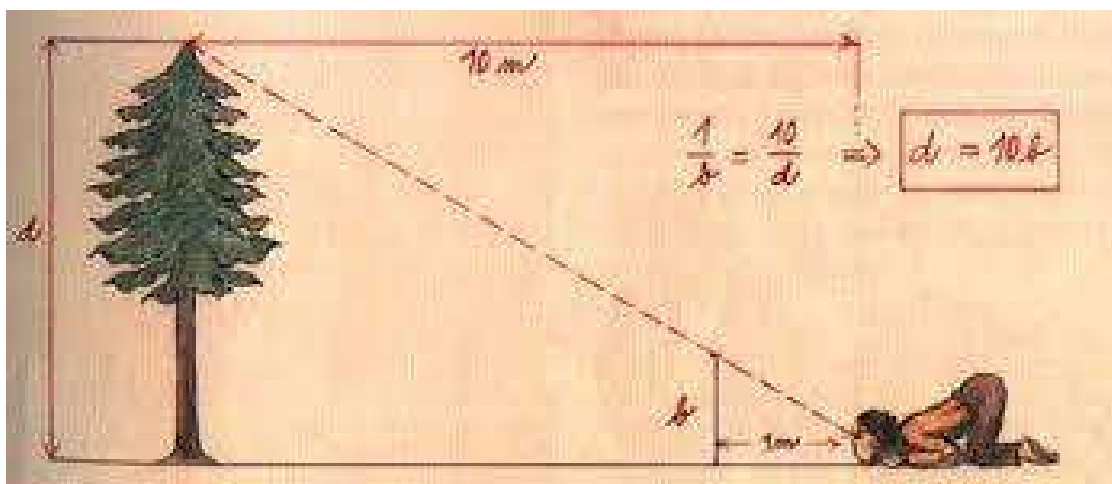
„Stromová těžební výzva“

Na různých místech v lese označte stromy vhodné k těžbě a naopak stromy, které by neměly být poraženy (např. chráněné druhy a zdravé stromy), dále pak vybrané stromy očíslováme.

Úkolem žáků bude najít a správně identifikovat stromy určené k těžbě a stromy zdravé. Svá tvrzení s důvody, proč je vhodné stromy pokácet, či nikoliv napíšu na papír. Poté je prezentují ostatním žákům.

Aktivita č. 3

Informace studentům: Jak zjistíme výšku stromu? Metody měření výšky stromu: Držte tyč tak, abyste měli konec tyče v jedné rovině se základem stromu a zároveň byla tyč 50 cm před vašimi očima. Bez pohybu hlavy se podívejte na vrchol stromu. Kde vaše oči protnou měřicí tyčku, dočtete se hodnotu v centimetrech. Každých 10 cm odpovídá jednomu metru výšky stromu.

Obr. č. 18. Ilustrace měření výšky stromu (Zdroj: www.zalesacka10.estranky.cz)

„Kolik měří?“

Žáci rozdělení do stejných skupinek nejprve odhadnou, jak je strom přibližně vysoký, poté se pokusí o samotné měření. Nejpřesnější změřený výsledek vyhrává.

Aktivita č. 4

Informace studentům: Žákům vysvětlíme, co jsou letokruhy, co díky nim můžeme o stromu zjistit: Letokruhy jsou důležitým zdrojem informací o historii růstu stromu. Zde je přehled toho, co můžeme zjistit z letokruhů a jak.

Stáří stromu: Počet letokruhů odpovídá věku stromu. Jednotlivé letokruhy reprezentují jednotlivá vegetační období, kdy strom aktivně roste.

Růstové podmínky: Šířka letokruhů může ukázat, jaké byly růstové podmínky stromu v daném roce. Širší letokruhy naznačují ideální podmínky pro růst, zatímco užší mohou ukazovat na nepříznivé podmínky jako sucho nebo špatné živiny.

Klimatické změny: Sklon letokruhů (dorzální vs. ventrální strana) může odrážet různé klimatické vlivy, jako jsou síla větru, změny srážek v průběhu let.

Zranění a události: Nepravidelné vzory v letokruzích mohou indikovat zranění stromu, napadení hmyzem, požáry nebo jiné události, kterým byl strom vystaven.

Růstové sezóny: Letokruhy se liší v tloušťce a barevnosti podle různých fází růstové sezóny (jaro, léto), což může poskytnout informace o cyklech růstu stromu.

„Letokruhové hádanky“

Připravíme si různé obrázky letokruhů stromů, které budou vytisknuté na papíře. Žáci budou mít za úkol prozkoumat a spočítat letokruhy na jednotlivých obrázcích a určit stáří každého stromu. Poté budou muset odpovědět na otázky týkající se informací z letokruhů, jako jsou období sucha, růstová sezóna. Tato aktivita nejen pomůže žákům pochopit význam letokruhů a určování stáří stromů, ale také podpoří jejich pozorovací schopnosti a analytické myšlení.

Taková interaktivní hra s letokruhy vytisknutými na papíře může být zábavným a poučným způsobem, jak se dovědět více o stromech a procesech růstu v lese. Doufám, že tato modifikovaná aktivita přinese žákům radost a nové poznatky o lesním prostředí.

Na závěr se s žáky pobavíme o dřevěných výrobkách, kde všude se s nimi setkávají, zeptáme se, co se jim líbilo, co nového se dozvěděli a na památku rozdáme dřevěné tužky s názvem: “od semínka k dřevěné tužce“

ZÁVĚR

Předmětem bakalářské práce je realizace EVVO na vybraných školách, cílem práce bylo zhodnotit připravenost škol v této oblasti. Zaměřila jsem se proto na analýzu implementace a efektivity EVVO na vybraných školách.

Teoretická část se věnuje obecné charakteristice EVVO a vymezením problematiky, historií EVVO a jejím významem ve vzdělávání, udržitelným rozvojem a jeho principy, zařazením EVVO do RVP ZV a pojmům jakými jsou koordinátor EVVO a lesní pedagogika.

Praktická část obsahuje výsledky dotazníkového šetření a tvorbu EVVO programu, který nese název „Od semínka k dřevěné tužce“. Program je koncipovaný do prostředí lesa, ale i do městského parku tak, aby byl vhodný a použitelný jak pro školy na vesnicích, tak i ve městech. Tento program seznámí žáky 6. tříd s průběhem života stromu a následným zpracováním dřevní hmoty až po lidské výrobky, přičemž si budou také rozvíjet klíčové kompetence, dovednosti a kritické myšlení.

Z výsledků dotazníkového šetření, lze shrnout, že obecně je ve školství více žen oproti mužům s praxí do 10 let a nejčastěji vyučují předmět přírodopis v kombinaci s chemií. S přírodovědně orientovanými zájmovými organizacemi spíše nespolupracují. Pouze 16 % respondentů uvedlo spolupráci s lesními pedagogy, 31 % respondentů lesní pedagogiku nezná, proto nemohou využívat jejich možností v rámci EVVO. Z dotazníku je zřejmé, že projektové dny školy raději realizují v přírodě. Pozitivní hodnocení má i zájem žáků o EVVO témata, nejčastěji bylo vybráno téma „příroda a ochrana životního prostředí“. Ve větší míře se pedagogové a koordinátoři v rámci DVPP dále nevzdělávají a ani se neúčastní setkávání koordinátorů v jejich kraji.

Z předkládané práce vyplývá, že EVVO má své pevné místo ve vzdělávání žáků, nicméně stále můžeme vidět znatelné mezery. Další vzdělávání, které je doplněno o nové informace a nápady je důležitý krok pro pedagogy a koordinátory, jelikož EVVO je živé téma. Myslím si, že by se měla i lesní pedagogika, kterou vnímám jako nedílnou součást EVVO dostat více do povědomí nejen pedagogům a koordinátorům EVVO, ale i široké veřejnosti. Budu pevně věřit, že tomu tak bude i díky této práci.

REFERENČNÍ SEZNAM

1. *Agenda 2030*. Online. Www.mzp.cz. 2016. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/agenda_2030. [cit. 2024-04-09].
2. ANDRESKA, Jan. *K dějinám Národní přírodní rezervace Žofínský prales*. Online. 2006. Dostupné z: <https://ziva.avcr.cz/files/ziva/pdf/k-dejinam-narodni-prirodni-rezervace-zofinsky-pral.pdf>. [cit. 2024-04-09].
3. BALTUS, Jan. *Jan Čeřovský: Jak jsme zachraňovali svět aneb Půl století ve službách ochrany přírody*. Online. 2015. [cit. 2024-04-09].
4. BLAŽEK, Jan. *Okrašlovací spolek pro osadu Výhledy*. Online. 2010. Dostupné z: <https://historiesuchdola.cz/okraslovaci-spolek-vyhledy/>. [cit. 2024-04-07].
5. BRENNER, Christianne. *Mnoho odstínů zelené: Hnutí Brontosaurus v Socialistickém svazu mládeže Československa*. Online. 2018. [cit. 2024-04-07].
6. CORNELL, Joseph Bharat. *Objevujeme přírodu: učení hrou a prožitkem*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0145-8.
7. CORNELL, Joseph. *Flow Learning Sharing Nature learning system*. Online. 2016. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=kkhXqn7hRu0>. [cit. 2024-04-09].
8. ČINČERA, Jan. *Environmentální výchova: Efektivní strategie*. Online. 2013. Dostupné z: [environmentalni_vychova_efektivni_strategie.pdf \(muni.cz\)](https://www.muni.cz/file/2013/01/01/environmentalni_vychova_efektivni_strategie.pdf). [cit. 2024-04-07].
9. DAŇKOVÁ, Lenka (ed.). *Škola pro život: příručka k realizaci školních programů ekologického/environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a výchovy k udržitelnému způsobu života*. Praha: Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina, [2004]. ISBN 80-903345-0-4.
10. CHRÁSKA, Miroslav. *METODY PEDAGOGICKÉHO VÝZKUMU: Základy kvantitativního výzkumu*. Online. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-271-9225-0. Dostupné z: https://is.mvso.cz/el/mvso/zima2021/YMSID/250420/Metody_pedagogickeho_vyzkumu_1_.pdf. [cit. 2024-04-15].
11. *Jak se stát lesním pedagogem*. Online. 2015. Dostupné z: <https://www.lesnipedagogika.cz/cz/lesni-pedagogika/jak-se-stat-lesnim-pedagogem>. [cit. 2024-04-07].
12. KUNČAR, Jan. *Příručka lesního pedagoga: život stromu – od semínka po zralý strom, jak lesník pomáhá lesu růst*. 2011.

13. KUNDRATA, Miroslav. *Co přinesl Summit Země*. Online. Www.casopisveronica.cz. 1997. Dostupné z: <http://www.casopisveronica.cz/clanek.php?id=644>. [cit. 2024-04-09].
14. *Lesní pedagogika*. Online. 2015. Dostupné z: www.lesycr.cz. [cit. 2024-04-07].
15. *Lesní pedagogika v ČR*. Online. 2015. Dostupné z: <https://www.lesnipedagogika.cz/cz/lesni-pedagogika/lesni-pedagogika-v-cr>. [cit. 2024-04-07].
16. MÁCHAL, Aleš; NOVÁČKOVÁ, Helena a SOBOTOVÁ, Lenka. *Úvod do environmentální výchovy a globálního rozvojového vzdělávání: soubor učebních textů*. Brno: Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání, 2012. ISBN 978-80-87604-01-4.
17. MACHAR, Ivo. *Úvod do ekologie lesa a lesní pedagogiky: pro učitele přírodopisu a environmentální výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2357-9.
18. *Metodický pokyn MŠMT k zajištění environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty (EVVO)*. Online. Msmt.cz. 2008. [cit. 2024-04-07].
19. MÜLLEROVÁ, Monika. *Člověk a prostředí: globální environmentální problémy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2447-7.
20. *Národní parky*. Online. Www.mzp.cz. 2008. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/narodni_parky. [cit. 2024-04-09].
21. NOVÁK, Miroslav. *Environmentální vzdělávání a poradenství*. Online. Www.mzp.cz. 2016. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/environmentalni_vzdelavani_poradenstvi. [cit. 2024-04-09].
22. *O nás*. Online. Www.hnutiduha.cz. 2016. Dostupné z: <https://hnutiduha.cz/o-nas/about-us>. [cit. 2024-04-09].
23. *O ÚHÚL*. Online. Www.uhul.cz. 2022. Dostupné z: <https://www.uhul.cz/o-uhul/>. [cit. 2024-04-09].
24. PAWS. Online. Www.jagdverband.de. 2007. Dostupné z: https://www.jagdverband.de/sites/default/files/mbpaws0307_0.pdf. [cit. 2024-04-09].
25. *Předpis 40/1956 Sb.* Online. Www.psp.cz. 1956. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=40&r=1956>. [cit. 2024-04-09].
26. *Rámcová úmluva OSN o změně klimatu*. Online. 2016. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/ramcova_umluva_osn_zmena_klimatu. [cit. 2024-04-07].
27. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Online. Www.edu.cz. 2021. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>. [cit. 2024-04-09].

28. *Státní program EVVO a environmentálního poradenství*. Online. [Www.mzp.cz](http://www.mzp.cz). 2016. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_program_evvo_ep_2016_2025/\\$FILE/OFDN-SP_EVVO_EP_%202016_2025-20160725.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_program_evvo_ep_2016_2025/$FILE/OFDN-SP_EVVO_EP_%202016_2025-20160725.pdf). [cit. 2024-04-09].
29. ŠIMÁKOVÁ, Bc. Kristýna. *Okrašlovací spolky od 19. do 21. století*. Online. 2022. Dostupné z: https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/80195/DP_Simakova_Okraslovaci_spolky_od_19._do_21.pdf?sequence=1. [cit. 2024-04-09].
30. *Věšník MŠMT ČR*. Online. [Www.msmt.cz](http://www.msmt.cz). 2009. [cit. 2024-04-09].
31. VOŠAHLÍKOVÁ, PhDr. Tereza. *Využití metodiky Josepha Cornella (nejen) v lesní mateřské škole*. Online. Využití metodiky Josepha Cornella (nejen) v lesní mateřské škole. 2010. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/9321/vyuziti-metodiky-josepha-cornella-nejen-v-lesni-materske-skole.html>. [cit. 2024-04-07].
32. ZAJONCOVÁ, Dana. *Z historie nevládní ochrany přírody. Tis – Svaz pro ochranu přírody, krajiny a lidí*. Online. [Www.casopisveronica.cz](http://www.casopisveronica.cz). 2005. Dostupné z: <http://www.casopisveronica.cz/clanek.php?id=827>. [cit. 2024-04-09].

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Dotazník

Podoba dotazníkového šetření:

ⓘ Please go to Preview to check how the card looks to responders. [Preview](#) ×

Realizace EVVO na vybraných školách

Formulář k bakalářské práci
Lucie Šamu
UPOL

1. Jste:

Muž

Žena

2. V jakém kraji
se nachází Vaše škola?

3. Vaši školu najdeme? Prosím vyberte vhodnou variantu:

Ve vesnici

Ve městě do 10 000 obyvatel

Ve městě nad 10 000 obyvatel

4. Jaká je délka Vaší praxe? Prosím vyberte vhodnou variantu:

- Do 5 let praxe
- Do 10 let praxe
- Do 15 let praxe
- Do 20 let praxe
- Nad 20 let praxe

5. Jaký předmět vyučujete?

- Český jazyk a literatura
- Cizí jazyk
- Matematika
- Informatika
- Člověk a jeho svět
- Dějepis
- Výchova k občanství
- Fyzika
- Chemie
- Přírodopis
- Zeměpis
- Hudební výchova
- Výtvarná výchova
- Výchova ke zdraví
- Tělesná výchova
- Člověk a svět práce
- Other

6. Existuje na Vaší škole spolupráce s přírodovědně orientovanými zájmovými organizacemi?

- Ano
- Ne

7. Pokud jste odpověděl/a ano, vypište prosím které:

8. Organizuje Vaše škola projektové dny v přírodě?

- Ano
- Ne

9. Je Vám znám projekt Lesní pedagogika?

- Ano, účastníme se
- Ano, ale neúčastníme se
- Ne, není mi známo

10. Jste spokojeni s obsahem jednotlivých programů lesní pedagogiky?

- Ano, jsem
- Ne, nejsem
- Other

11. Pokuste se na škále 1-5 ohodnotit zájem žáků o EVVO témata, kdy stupeň 5 je nejvyšší:

1	2	3	4	5

12. Zúčastnili jste se v uplynulých 3 letech DVPP v oblasti EVVO?

- Ano
- Ne

13. Účastníte se setkání koordinátorů EVVO ve Vašem kraji?

- Ano
- Ne

14. Pokuste se na škále 1-5 ohodnotit, jak moc se ve škole zabýváte těmito tématy, kdy stupeň 5 je nejvyšší:

	1	2	3	4	5
příroda a ochrana životního prostředí	☐	☐	☐	☐	☐
tradice a lidová kultura	☐	☐	☐	☐	☐
ekologická rizika	☐	☐	☐	☐	☐

15. Ohodnotte na škále 1-5, jaká je Vaše spokojenost se zařazením EVVO ve výuce, kdy stupeň 5 je nejvyšší:

1	2	3	4	5

Realizace EVVO na vybraných školách

Send reminder to all of your recipients.

Remind them

58 Responses

04:08 Average time to complete

Active Status

1. Jste:

● Muž	11
● Žena	47

2. V jakém kraji se nachází Vaše škola?

58 Responses

Latest Responses
"Zlínský "
"Olomoucký "
"Moravskoslezský"

3. Vaši školu najdeme? Prosím vyberte vhodnou variantu:

● Ve vesnici	11
● Ve městě do 10 000 obyvatel	11
● Ve městě nad 10 000 obyvatel	35

3. Vaši školu najdeme? Prosím vyberte vhodnou variantu:

● Ve vesnici	11
● Ve městě do 10 000 obyvatel	11
● Ve městě nad 10 000 obyvatel	35

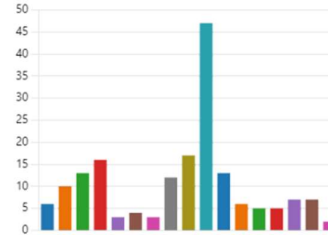
4. Jaká je délka Vaší praxe? Prosím vyberte vhodnou variantu:

● Do 5 let praxe	13
● Do 10 let praxe	19
● Do 15 let praxe	6
● Do 20 let praxe	8
● Nad 20 let praxe	12

5. Jaký předmět vyučujete?

Český jazyk a literatura	6
Cizí jazyk	10
Matematika	13
Informatika	16
Člověk a jeho svět	3
Dějepis	4
Výchova k občanství	3
Fyzika	12
Chemie	17
Přirodopis	47
Zeměpis	13
Hudební výchova	6
Výtvarná výchova	5
Výchova ke zdraví	5
Tělesná výchova	7
Člověk a svět práce	7
Other	2

6. Existuje na Vaší škole spolupráce s přírodovědně orientovanými zájmovými organizacemi?

Ano	27
Ne	31

7. Pokud jste odpověděl/a ano, vypište prosím které:

26
Responses

Latest Responses
"Ekoskola, mrkev"

8. Organizuje Vaše škola projektové dny v přírodě?

Ano	40
Ne	18

9. Je Vám znám projekt Lesní pedagogika?

Ano, účastníme se	9
Ano, ale neúčastníme se	31
Ne, není mi známo	18

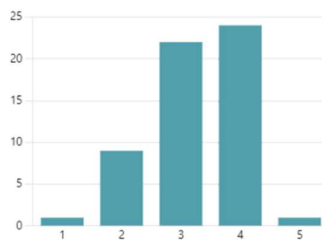
10. Jste spokojeni s obsahem jednotlivých programů lesní pedagogiky?

Ano, jsem	20
Ne, nejsem	5
Other	16

11. Pokuste se na škále 1-5 ohodnotit zájem žáků o EVVO témata, kdy stupeň 5 je nejvyšší:

3.26
Average Rating

12. Zúčastnili jste se v uplynulých 3 letech DVPP v oblasti EVVO?

Ano	22
Ne	35

13. Účastníte se setkání koordinátorů EVVO ve Vašem kraji?

Ano	18
Ne	40

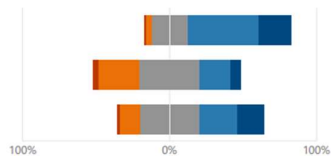
14. Pokuste se na škále 1-5 ohodnotit, jak moc se ve škole zabýváte těmito tématy, kdy stupeň 5 je nejvyšší:

■ 1 ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5

příroda a ochrana životního prostředí

tradice a lidová kultura

ekologická rizika

15. Ohodnotte na škále 1-5, jaká je Vaše spokojenost se zařazením EVVO ve výuce, kdy stupeň 5 je nejvyšší:

3.25
Average Rating

